



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,  
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ



ΚΥΠΡΙΑΚΗ  
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ

### ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΓΟΥ



#### Πίνακας περιεχομένων

<b><u>Εισαγωγή</u></b>	4
<b><u>Επεξήγηση συντομογραφιών</u></b>	5

<b>Γλωσσάρι</b>	6
<b>ΜΕΡΟΣ Α' -ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ</b>	
<b>1. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ</b>	9
1.1. Επιλέξιμες περιφέρειες στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ	9
1.2. Δικαιούχοι	10
1.3. Επίσημη γλώσσα του προγράμματος συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος	11
<b>2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ</b>	11
2.1. Προτεραιότητες του προγράμματος, ειδικοί στόχοι , αναμενόμενα αποτελέσματα και κατηγορίες παρεμβάσεων	11
2.1.1. Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή	12
2.1.2. Άξονας προτεραιότητας 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές	13
2.1.3. Άξονας προτεραιότητας 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων	14
2.1.4. Άξονας προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια	15
2.2. Ενσωμάτωση οριζόντιων αρχών στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας "Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020"	20
2.2.1. Βιώσιμη ανάπτυξη	20
2.2.2. Ισότητα ευκαιριών και κατάργηση των διακρίσεων	20
2.2.3. Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών	20
2.3. Συμβολή του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας "Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020" στην Στρατηγική "Ευρώπη 2020"	21
<b>3. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ</b>	21
3.1. Διαχειριστική Αρχή	21
3.1.1. Κοινή Γραμματεία	22
3.2. Επιτροπή Παρακολούθησης	22
3.2.1. Επιτροπή Καθοδήγησης	22
3.3. Αρχή Πιστοποίησης	23
3.4. Αρχή Ελέγχου	23
3.4.1. Δημοσιονομική Ομάδα Ελεγκτών	23
3.5. Κύριος Δικαιούχος	23
<b>4. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ</b>	23
<b>ΜΕΡΟΣ Β' ΟΔΗΓΟΣ ΕΡΓΟΥ</b>	
<b>5. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ</b>	25
<b>6. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ</b>	26
6.1. Δημιουργία πρότασης έργου	26
6.2. Δικαιούχοι (εταίροι) και εταιρική σχέση	28
6.3. Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος)	31
6.4. Λοιποί Δικαιούχοι (Εταίροι)	32
6.5. Επιλεξιμότητα των δικαιούχων (εταίρων)	33
6.6. Δημοσιότητα-Επικοινωνία	36

6.7. Προϋπολογισμός έργου - Επιλεξιμότητα Δαπανών	37
<b>7. ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΡΓΟΥ</b>	40
7.1. Αίτηση υποβολής πρότασης έργου	40
7.2 Διαδικασία υποβολής πρότασης	41
7.3. Αξιολόγηση των αιτήσεων: Διαδικασία και κριτήρια επιλογής	41
<b>8. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΡΓΟΥ</b>	42
8.1. Σύμβαση χρηματοδότησης εγκεκριμένων έργων	42
8.1.1. Διαδικασία Υπογραφής Σύμβασης Χρηματοδότησης	42
8.1.2. Ορισμός οροσήμων εκκίνησης	43
8.2. Διάρκεια έργων	43
8.3. Διαδικασίες υποβολής αναφοράς προόδου	44
8.4. Τελική Έκθεση και ολοκλήρωση του έργου	46
8.5. Πληρωμές/Ταμειακές ροές	46
8.6. Τροποποιήσεις έργου	48
8.6.1. Προσαρμογές από τους φορείς με την ενημέρωση της Κοινής Γραμματείας/ΕΥΔ	50
8.6.2. Προσαρμογές με την έγκριση της Κοινής Γραμματείας	50
8.6.3. Τροποποιήσεις με την έγκριση της Διαχειριστικής Αρχής	51
8.6.4. Τροποποιήσεις με την έγκριση της Επιτροπής Παρακολούθησης	52
8.6.5. Τροποποιήσεις που απαιτούν τροποποίηση της Σύμβασης Χρηματοδότησης και της Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας	55
<b>Παραρτήματα</b>	56
I Αίτηση Υποβολής (Τεχνικό Δελτίο Έργου-ΤΔΕ)-Υπόδειγμα και οδηγίες συμπλήρωσης της	
II Κριτήρια επιλογής έργων	
III Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας	
IV. Σύμβαση Χρηματοδότησης	
V. Αναφορά Προόδου: Υπόδειγμα και Οδηγίες Συμπλήρωσής της	
VI Εγχειρίδιο Ολοκλήρωσης Έργου	
VI. Εγχειρίδιο Οδηγιών Επαληθεύσεων του Προγράμματος (για έλληνες και κύπριους δικαιούχους	

## **Εισαγωγή**

Το παρόν έγγραφο αποτελεί τον **Οδηγό του Προγράμματος και Έργου** και παρέχει πληροφορίες και οδηγίες σε φορείς που ενδιαφέρονται να:

1. Υποβάλλουν πρόταση έργου για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος (εφεξής το Πρόγραμμα) και
2. Υλοποιήσουν έργο το οποίο εγκρίθηκε για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Προγράμματος.

Ο παρόν Οδηγός, συμπληρωματικά με την ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία 2014-2020» ([www.interreg.gr](http://www.interreg.gr)), και την ιστοσελίδα του Προγράμματος ([www.greece-cyprus.eu](http://www.greece-cyprus.eu)) αναμένεται να παράσχει χρήσιμες και πρακτικές πληροφορίες στους αιτούντες, για την προετοιμασία και υποβολή πρότασης έργου αλλά και για την εκτέλεση αυτής σε συνέχεια της έγκρισης της. Συνεπώς, συνιστάται σε όσους ενδιαφέρονται να υποβάλουν πρόταση έργου και στη συνέχεια επιλεγούν να υλοποιήσουν την πρότασή τους να μελετήσουν προσεκτικά τον Οδηγό του προγράμματος, ο οποίος αποτελείται από τα παρακάτω δύο μέρη:

1. Γενικές πληροφορίες για το Πρόγραμμα
2. Οδηγός υποβολής και εκτέλεσης έργου

## **Επεξήγηση Συντομογραφιών**

ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΔΕΛ	Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου
ΤΠΕ	Τεχνολογία Πληροφόρησης και Επικοινωνιών
ΚΓ	Κοινή Γραμματεία
ΕΥΔ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
ΕπΠα	Επιτροπή Παρακολούθησης
ΣΔΕ	Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικός Οργανισμός
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΠΣ	Πρόγραμμα Συνεργασίας
ΑΠ	Άξονας Προτεραιότητας
Ε&ΤΑ	Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΔΕΔ	Διευρωπαϊκό Δίκτυο
Κυρ Δικ	Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος)
Δικ	Δικαιούχος Έργου (εταίρος)
ΕΕΠ	Επιτροπή Επιλογής Πράξεων
ΘΣΧ	Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός

## **Γλωσσάρι**

**Πρόγραμμα Συνεργασίας (ΠΣ)** - έγγραφο που υποβάλλεται από το κράτος μέλος και εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το οποίο καθορίζει μια αναπτυξιακή στρατηγική, μέσω ενός συνεκτικού συνόλου προτεραιοτήτων. Στην περίπτωση του στόχου "Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία", στην επίτευξη της άνω στρατηγικής συνδράμει το ΕΤΠΑ.

**Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ)** - εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, που ορίζεται από το κράτος μέλος και είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και υλοποίηση του Προγράμματος Συνεργασίας σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης εκτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 125 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

**Κοινή Γραμματεία (ΚΓ)** - φορέας που συγκροτείται από την ΕΥΔ σε συνεργασία με τα κράτη μέλη που εκπροσωπούνται στην περιοχή συνεργασίας του Προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013, με σκοπό να επικουρεί την ΕΥΔ και την Επιτροπή Παρακολούθησης στην εκτέλεση των αντίστοιχων καθηκόντων τους. Η ΚΓ παρέχει επίσης πληροφορίες στους δυνητικούς δικαιούχους σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης και επικουρεί τους δικαιούχους στην εκτέλεση των πράξεων

**Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος)** - ο "κύριος δικαιούχος" σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013, ο οποίος αναλαμβάνει τη συνολική ευθύνη για την αίτηση υποβολής πρότασης και υλοποίησης ενός έργου.

**Δικαιούχοι Έργου (Δικ)** - οι λοιποί δικαιούχοι (εταίροι) που συμμετέχουν σε ένα έργο και αντιστοιχούν στον όρο "δικαιούχος" του άρθρου 13 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013.

**Αρχή Πιστοποίησης (ΑΠ)** - Εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή φορέας, που ορίζεται από το κράτος μέλος για την πιστοποίηση καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμής πριν διαβιβαστούν στην

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή Πιστοποίησης εκτελεί τα καθήκοντα που αναφέρονται στο άρθρο 126 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013

**Επιτροπή Παρακολούθησης** – Το κράτος μέλος συγκροτεί Επιτροπή Παρακολούθησης για κάθε πρόγραμμα συνεργασίας, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης έγκρισης του Προγράμματος Συνεργασίας στο κράτος μέλος. Η Επιτροπή Παρακολούθησης εκτελεί τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 49 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

**Επιτροπή Καθοδήγησης** – Η επιτροπή που συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 112 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013, με σκοπό να στηρίξει την Επιτροπή Παρακολούθησης στην εκπλήρωση της αποστολής της και κυρίως όσον αφορά στην επιλογή των προς χρηματοδότηση έργων.

**Αρχή Ελέγχου (ΑΕ)** – Εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή οντότητα, λειτουργικά ανεξάρτητη από την ΕΥΔ και την Αρχή Πιστοποίησης, η οποία ορίζεται από το κράτος μέλος για κάθε πρόγραμμα συνεργασίας και είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή Ελέγχου είναι υπεύθυνη για την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζονται στο άρθρο 127 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 και επικουρείται από ομάδα ελεγκτών η οποία περιλαμβάνει έναν εκπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος που συμμετέχει στο Πρόγραμμα Συνεργασίας.

**Ελεγκτές** Ορίζονται από το κάθε κράτος μέλος και είναι αρμόδιοι για την επαλήθευση της νομιμότητας και της κανονικότητας των δαπανών που δηλώνει κάθε δικαιούχος που συμμετέχει στην πράξη, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013.

**Πράξη** – έργο ή ομάδα έργων που επιλέγονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης και υλοποιείται από τους δικαιούχους (εταίρους) προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του άξονα προτεραιότητας με τον οποίο σχετίζονται.

**Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης** – Το σύστημα διαχείρισης για την καταχώρηση και αποθήκευση σε ηλεκτρονική μορφή των λογιστικών εγγραφών κάθε έργου στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργασίας.

**Δημόσια δαπάνη** - Κάθε δημόσια συνεισφορά στη χρηματοδότηση πράξεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, τον προϋπολογισμό περιφερειακών ή τοπικών αρχών ή τον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ καθώς και κάθε παρόμοια δαπάνη. Κάθε συμμετοχή στη χρηματοδότηση πράξεων από τον προϋπολογισμό φορέων ή ενώσεων του δημόσιου τομέα, μίας ή περισσότερων περιφερειακών ή τοπικών αρχών ή φορέων του δημόσιου τομέα που ενεργούν σύμφωνα με την Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών νοείται ως παρεμφερής δαπάνη.

**Παρατυπία** - κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού δικαίου η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

**Δημοσιονομική διόρθωση** – η μείωση ή ακύρωση όλης ή μέρους της εθνικής και της κοινοτικής συνεισφοράς σε ένα έργο ή πράξη, στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησης του από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, η οποία είναι ανάλογη προς τη διαπιστωθείσα παρατυπία.

**Αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά** – Κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία, σύμφωνα με τους όρους της σχετικής σύμβασης ή απόφασης με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης.

**Ανάκτηση** – Η επιστροφή από το δικαιούχο αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών από μη νόμιμη αιτία.



## **ΜΕΡΟΣ Α ' - ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**

### **1. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020**

Η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (**European Territorial Cooperation**) αποτελεί στόχο της Πολιτικής Συνοχής και παρέχει το πλαίσιο ανάπτυξης κοινών δράσεων για την εξεύρεση κοινών λύσεων σε κοινές προκλήσεις των επιλέξιμων περιφερειών, διακρίνεται δε σε διασυνοριακή, διαπεριφερειακή και διακρατική συνεργασία.

Το Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 διαμορφώθηκε ως αποτέλεσμα ευρύτατων διαβουλεύσεων στις οποίες συμμετείχαν δημόσιες αρχές, οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών από την Ελλάδα και την Κύπρο στο πλαίσιο των οικείων εθνικών και κοινοτικών κανονιστικών πλαισίων

Το νέο Πρόγραμμα διαδέχεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος 2007-2013 το οποίο υλοποιήθηκε μεταξύ των δύο χωρών κατά τη διάρκεια της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου - και επιχειρεί να αξιοποιήσει την αποκτηθείσα εμπειρία και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τους συμμετέχοντες και τις δομές υλοποίησης στοχεύοντας στην ενίσχυση και αναβάθμιση της συνεργασίας

Τα υποκεφάλαια που ακολουθούν αποτελούν σύνοψη του προγραμματικού εγγράφου «Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020», το πλήρες κείμενο του οποίου βρίσκεται αναρτημένο στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις <http://www.interreg.gr> & [www.greece-cyprus.eu](http://www.greece-cyprus.eu)

#### **1.1 Επιλέξιμες περιφέρειες στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020**

Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 περιλαμβάνει, για την Ελλάδα τρεις Περιφέρειες (Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου), ενώ για την Κυπριακή Δημοκρατία, το σύνολο της χώρας.

Περιφέρειες NUTS II	Περιφέρειες NUTSIII
CY00-Κύπρος (Κύπρος)	CY000-Κύπρος (Κύπρος)
EL41-Βόρειο Αιγαίο (Voreio Aigaio)	EL 411-Λέσβος (Lesvos)
	EL412-Σάμος (Samos)
	EL 413-Χίος (Chios)
EL42-Νότιο Αιγαίο(Notio Aigaio)	EL421-Δωδεκάνησα (Dodekanisos)
	EL422 -Κυκλάδες (Kykklades)
EL 43-Κρήτη (Kriti)	EL431 -Ηράκλειο (Irakleio)
	EL432 -Λασιθί (Lasithi)
	EL433 -Ρεθύμνη (Rethymni)
	EL434 -Χανιά (Chania)

Πίνακας 1: **Επιλέξιμες περιφέρειες στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020**



Η περιοχή του Προγράμματος, βρίσκεται σε πλεονεκτική γεωγραφική θέση στο χώρο της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, καθώς συνδέει την περιοχή της Ευρώπης με τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, ενώ αποτελεί την πύλη εισόδου-εξόδου της ΕΕ σε τρίτες χώρες. Επίσης, κατέχει ιδιαίτερα σημαντική θέση, όσον αφορά την ανάπτυξη των σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα υπόλοιπα κράτη της Μεσογείου στο πλαίσιο της Ευρω-Μεσογειακής συνεργασίας και κομβική θέση στο πλαίσιο της ανάπτυξης της «θαλάσσιας λεωφόρου» της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης.

## 1.2. Δικαιούχοι

Οι δικαιούχοι του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα φορέων και ανάλογα με τη σχεδιαζόμενη παρέμβαση μπορεί να είναι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δημόσιες αρχές (συμπεριλαμβανομένων των Οργανισμών Τοπικής

Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού,) ΑΕΙ και ερευνητικά ιδρύματα, δομές στήριξης της επιχειρηματικότητας, Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών κ.α.

### **1.3. Επίσημη γλώσσα του προγράμματος συνεργασίας INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020**

Επίσημη γλώσσα της προγράμματος είναι η ελληνική γλώσσα. Κάθε έγγραφο ή απόφαση που θα εκδίδεται από την ΕΥΔ θα συντάσσεται στην ελληνική γλώσσα.

## **2. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020**

Η στρατηγική για την περιοχή συνεργασίας εστιάζει τόσο στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων όσο και στην αντιμετώπιση των αδυναμιών της. Παράλληλα ακολουθεί τις εθνικές και κοινοτικές κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και πιθανών κινδύνων στην πορεία προς την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση.

Υπό το πρίσμα αυτό **το όραμα για την περιοχή συνεργασίας κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, είναι η καθιέρωσή της ως πόλου αειφόρου ανάπτυξης στον ευρύτερο χώρο της Νοτιοανατολικής Μεσογείου στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.**

### **2.1. Προτεραιότητες του προγράμματος, ειδικοί στόχοι, αναμενόμενα αποτελέσματα και κατηγορίες παρεμβάσεων**

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος του Προγράμματος προσδιορίστηκαν οι βασικές προτεραιότητες/στρατηγικοί στόχοι που αποτελούν ουσιαστικά ένα μίγμα πολιτικής στην προσπάθεια σύγκλισης των επιλέξιμων περιοχών των δυο κρατών μελών. Ειδικότερα, **οι βασικές προτεραιότητες /στρατηγικοί στόχοι** του Προγράμματος είναι:

1. Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της ανάπτυξης εφαρμογών ΤΠΕ
2. Η εξοικονόμηση ενέργειας, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η ενίσχυση της ασφάλειας
3. Η Προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων-βελτίωση του ΘΧΣ-Προστασία από Φυσικές Καταστροφές

Για την επίτευξη των στόχων αυτών διαμορφώθηκαν οι **αντίστοιχοι Άξονες Προτεραιότητας**

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή
2. Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές
3. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων

Παρακάτω περιγράφονται συνοπτικά οι γενικοί και ειδικοί στόχοι κάθε άξονα προτεραιότητας, οι προτεινόμενες ενδεικτικές παρεμβάσεις καθώς επίσης και τα αναμενόμενα αποτελέσματα αυτών.

#### **2.1.1.ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ (ΑΠ) 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή**

Ο γενικός στόχος του ΑΠ 1, είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής συνεργασίας, στην κατεύθυνση κυρίως της υποστήριξης της επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με την ενίσχυση των ΤΠΕ.

**Οι Ειδικοί στόχοι** του ΑΠ1 αφορούν την

- 1) Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού)
- 2) Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ

**Ενδεικτικές δράσεις** που μπορούν να προκύψουν στο πλαίσιο των προαναφερθέντων στόχων είναι οι ακόλουθες:

- Δράσεις στήριξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, επέκτασης της χρήσης ΤΠΕ στον τομέα μεταφορών, τουρισμού, εμπορίου κλπ.
- Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης των Δήμων με τους δημότες τους στη λογική των «έξυπνων πόλεων»
- Αξιοποίηση των ΤΠΕ και του διαδικτύου για εφοδιαστικές αλυσίδες, προώθηση προϊόντων, πωλήσεις, κ.λ.π
- Ανάπτυξη κοινών υποδομών ή/και διαδικασιών για την πιστοποίηση της αυθεντικότητας παραδοσιακών τροφίμων και ποτών και την προβολή και προώθηση σε νέες αγορές

**Τα αποτελέσματα** που αναμένονται να προκύψουν από τις παρεμβάσεις του ΑΠ 1 αφορούν:

- Βελτίωση της πληροφοριακής ωριμότητας και αξιοποίηση υφιστάμενων δεδομένων στις ηλεκτρονικές συναλλαγές πολιτών, επιχειρήσεων, δημόσιων φορέων.
- Βελτιωμένη πρόσβαση στις αγορές-κλειδιά (ιδιαίτερα του εξωτερικού) και διεύρυνση της πελατειακής βάσης των επιχειρήσεων μέσω αξιοποίησης τεχνικών προβολής-προώθησης που εφαρμόζονται από κοινού, ιδιαίτερα στον κλάδο του τουρισμού και των τροφίμων.
- Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ από πολίτες, από τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση, για την ανάπτυξη και εφαρμογή κοινών εξωστρεφών πρωτοβουλιών στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας σε επιλεγμένους κλάδους.
- Ενίσχυση του μεριδίου των υπηρεσιών και λειτουργιών που προσφέρονται ψηφιακά και αποδοτικότερη προβολή των πόρων (φυσικών, πολιτιστικών, παραγωγικών-επιχειρηματικών κ.α.) για την υποστήριξη του τοπικού παραγωγικού συστήματος.
- Διασφάλιση της ανοικτότητας και της διαλειτουργικότητας των εφαρμογών και του περιεχομένου και της προσβασιμότητας τους για όλους, σε συνθήκες ασφάλειας

### **2.1.2. ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές**

Ο γενικός στόχος του **ΑΠ 2 αφορά την προώθηση μιας οικονομίας χαμηλών ρύπων**, μέσω της μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος τόσο στον κτιριακό τομέα και στον πολεοδομικό ιστό όσο και στον τομέα των μεταφορών.

Έχει ως αντικείμενο τη χρηματοδότηση έργων για την αύξηση εξοικονόμησης ενέργειας στη διασυνοριακή περιοχή, τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών, καθώς και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών διαχείρισης και υποστήριξης των μεταφορών,

**Οι Ειδικόι στόχοι** του ΑΠ 2 αφορούν την

- 1) Αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας στα δημόσια κτίρια
- 2) Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση

3) Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές

**Ενδεικτικές δράσεις** που μπορούν να προκύψουν στο πλαίσιο των προαναφερθέντων στόχων είναι οι ακόλουθες:

- Δράσεις «συνολικού ενεργειακού σχεδιασμού»
- Πιλοτικές δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης για δημόσια κτίρια
- Αντικατάσταση οχημάτων με οχήματα χαμηλών ή μηδενικών ρύπων (αστικές συγκοινωνίες)
- Πιλοτικά έργα και εφαρμογές επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου
- Ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης υλικών, τεχνολογιών και συστημάτων για την επιτήρηση όλων των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στα θαλάσσια ύδατα των χωρών του Προγράμματος Συνεργασίας

**Τα αποτελέσματα** που αναμένονται να προκύψουν από τις παρεμβάσεις του ΑΠ 2 αφορούν:

- Αύξηση της τεχνογνωσίας σε θέματα ενεργειακού σχεδιασμού στα κτίρια
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης σε θέματα ενεργειακού σχεδιασμού, ενεργειακής εξοικονόμησης και εναλλακτικών πηγών ενέργειας στα κτίρια.
- Μείωση αερίων ρύπων σε περιοχές υψηλής ρύπανσης (hotspots)
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας στη διασυνοριακή περιοχή
- Παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών διαχείρισης και υποστήριξης των μεταφορών

### **2.1.3. ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων**

Ο γενικός στόχος του ΑΠ 3 αφορά την προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων με έμφαση στην αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάπτυξη της στρατηγικής για την στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα (Γαλάζια Ανάπτυξη)

**Οι Ειδικοί στόχοι** του ΑΠ 3 αφορούν τη βελτίωση

- 1) της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές
- 2) της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος

3) του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης

4) της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων **Ενδεικτικές δράσεις** που μπορούν να προκύψουν στο πλαίσιο των προαναφερθέντων στόχων είναι οι ακόλουθες:

- Εναρμονισμένα πρότυπα και συστήματα στην περιοχή για την καλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των φυσικών καταστροφών
- Πιλοτικά έργα και εφαρμογές πρόληψης κινδύνων και προστασίας από καταστροφές
- Ανάπτυξη κοινών συστημάτων δοκιμών και σημάτων πιστοποίησης για «φιλοπεριβαλλοντικά», «παραδοσιακά» και «προσβάσιμα για όλους» προϊόντα και υπηρεσίες
- Μοντέλα για διαχείριση περιορισμένων Υδάτινων Πόρων σε νησιά
- Προώθηση συστημάτων και εφαρμογών ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης (στα υγρά ή στερεά απόβλητα)

**Τα αποτελέσματα** που αναμένονται να προκύψουν από τις παρεμβάσεις του ΑΠ 3 αφορούν:

- Ενδυνάμωση δημόσιων υπηρεσιών και υποδομών με σκοπό την έγκαιρη πρόβλεψη και προειδοποίηση για φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές καθώς και τον περιορισμό ζημιών που προκαλούνται από αυτές
- Αυξημένη ανθεκτικότητα σε φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές μέσω ανάπτυξης σχετικών στρατηγικών και υποδομών-εξοπλισμού
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου
- Βελτίωση της αποδοτικότητας των υδατικών πόρων
- Αύξηση του επιπέδου διασυννοριακής συνεργασίας σε θέματα Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Περιοχών
- Προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων

#### **2.1.4. Άξονας προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια**

Η Τεχνική Βοήθεια θα καλύψει δραστηριότητες προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, ενημέρωσης και ελέγχου του Προγράμματος καθώς και δραστηριότητες (εάν είναι απαραίτητο) για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των δυνητικών δικαιούχων.

**Πίνακας 3: Εποπτικός πίνακας του Προγράμματος Συνεργασίας  
Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020**

<b>ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ</b>	<b>Θεματικός Στόχος</b>	<b>Επενδυτική Προτεραιότητα</b>		<b>Ειδικός Στόχος</b>	
<p align="center">Α.Π.1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή</p>	<p align="center">2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών</p>	<b>2c</b>	<p>Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας</p>	<b>1.1</b>	<p>Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας</p>
	<p align="center">3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για</p>	<b>3d</b>	<p>Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες</p>	<b>1.2.</b>	<p>Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ</p>



	το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)		καινοτομίας		
Α.Π.2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές	4 Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	4c	Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων και στον τομέα της στέγασης	2.1	Αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας στα δημόσια κτίρια
		4e	Προώθηση στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλα τα είδη περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής	2.2	Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση

Α.Π.2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές			κινητικότητας κα των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων		
	7 Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών κα της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων	<b>7c</b>	Ανάπτυξη και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον κα με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών (στα οποία περιλαμβάνονται κα τα συστήματα χαμηλού θορύβου) συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των αερολιμενικών υποδομών, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας	<b>2.3</b>	Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές
Α.Π. 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και	5 Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και	<b>5b</b>	Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας στις	<b>3.1</b>	Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές

πρόληψη κινδύνων	διαχείριση κινδύνων		καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης των καταστροφών		καταστροφές
	6 Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	<b>6c</b>	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	<b>3.2.</b>	Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος
		<b>6f</b>	Προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και την αποδοτικότερη χρήση των πόρων στον τομέα των αποβλήτων, των υδάτων, και αναφορικά με το έδαφος, ή για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης	<b>3.3.</b>	Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης
				<b>3.4.</b>	Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων
Α.Π.4: Τεχνική Βοήθεια				<b>4.1.</b>	Αποτελεσματική εφαρμογή του Προγράμματος

## **2.2. Ενσωμάτωση οριζόντιων αρχών στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020**

### **2.2.1. Βιώσιμη ανάπτυξη**

Η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης ενσωματώνεται στην Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση η οποία αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην κατάρτιση και την υλοποίηση του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος. Επιπλέον, η αειφόρος ανάπτυξη είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες του Προγράμματος καθώς δύο εκ των Α.Π. υποστηρίζουν δράσεις που επικεντρώνονται πλήρως στην αειφόρο ανάπτυξη.

Τέλος, οι υποψήφιοι δικαιούχοι θα κληθούν να τεκμηριώσουν στην αίτησή τους, με ποιο τρόπο το έργο τους θα συμμορφώνεται και, ενδεχομένως, ακόμη και θα συμβάλλει στην ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ομοίως στο κλείσιμο του έργου, οι εταίροι θα κληθούν να αναφέρουν με ποιο τρόπο οι δραστηριότητες του έργου τους και οι εκροές πραγματικά συνέβαλαν σε αυτή την οριζόντια αρχή.

### **2.2.2. Ισότητα ευκαιριών και κατάργηση των διακρίσεων**

Το πρόγραμμα υιοθετεί την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προαγωγή της ισότητας ευκαιριών και της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία ως οριζόντιο (cross-cutting) θέμα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι υποψήφιοι δικαιούχοι θα κληθούν να εξηγήσουν στην αίτησή τους, με ποιο τρόπο το έργο τους θα συμμορφώνεται και, ενδεχομένως, ακόμη και θα ενισχύει την ισότητα ευκαιριών και την αρχή της μη διάκρισης. Ομοίως στο κλείσιμο του έργου, οι εταίροι θα κληθούν να αναφέρουν με ποιο τρόπο οι δραστηριότητες του έργου τους και οι εκροές πραγματικά συνέβαλαν σε αυτή την οριζόντια αρχή.

### **2.2.3. Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών**

Το Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 θα επιδιώξει την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλα τα στάδια της υλοποίησης του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης της

προετοιμασίας, της εφαρμογής, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των ενεργειών.

Στο πλαίσιο αυτό οι υποψήφιοι δικαιούχοι θα κληθούν να τεκμηριώσουν στην αίτησή τους, με ποιο τρόπο το έργο τους θα συμμορφώνεται και ενδεχομένως, ακόμη και θα ενισχύει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ομοίως στο κλείσιμο του έργου, οι εταίροι θα κληθούν να αναφέρουν με ποιο τρόπο οι δραστηριότητες του έργου τους και οι εκροές πραγματικά συνέβαλαν σε αυτή την οριζόντια αρχή.

### **2.3. Συμβολή του προγράμματος συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος στην Στρατηγική «Ευρώπη 2020»**

Το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 μέσω εκτενούς διαβούλευσης και ενδεδειγμένης καταγραφής των δυνατοτήτων, των αδυναμιών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επιλέξιμες περιφέρειες επικεντρώνεται στους θεματικούς στόχους της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, στην υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς, την προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή καθώς και στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος.

Μέσα από την ενδυνάμωση των υφιστάμενων περιφερειακών στρατηγικών ανάπτυξης αλλά και την ανάπτυξη νέων εργαλείων και της ανταλλαγής της σχετικής τεχνογνωσίας και των καλών πρακτικών στα ως άνω πεδία, το πρόγραμμα συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 αναμένεται να προσδώσει προστιθέμενη αξία στις πολιτικές και τις στρατηγικές των επιλέξιμων περιφερειών συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο σε μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη.

## **3. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

### **3.1. Η Διαχειριστική Αρχή**

Η Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ) είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την υλοποίηση του Προγράμματος Συνεργασίας, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στα άρθρα 72 και 125 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 και στο άρθρο 23 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013 .

### **3.1.1. Κοινή Γραμματεία (ΚΓ)**

Η Διαχειριστική Αρχή κατόπιν διαβούλευσης με τα Κράτη Μέλη που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα και με τη σύμφωνη γνώμη τους, συγκροτεί Κοινή Γραμματεία, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 2 του Κανονισμού (ΕΕ)1299/2013.

Η Κοινή Γραμματεία του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, ενώ παράρτημά της εγκαθίσταται στη Λευκωσία. Το Παράρτημα της ΚΓ έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με το αντίστοιχο γραφείο της ΚΓ στη Θεσσαλονίκη.

Η ΚΓ επικουρεί τη Διαχειριστική Αρχή καθώς και τις Επιτροπές Παρακολούθησης και Επιλογής Πράξεων στην εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Οι αρμοδιότητες και ο ρόλος της ΚΓ καθορίζονται αναλυτικά σε σχετικό Κανονισμό Λειτουργίας, σε συμφωνία με τη ΔΑ και τα συμμετέχοντα Κράτη Μέλη.

### **3.2. Επιτροπή Παρακολούθησης**

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 49 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΣ αποφασίζεται από τα οικεία Κράτη Μέλη, λαμβάνοντας υπόψη την ισότιμη συμμετοχή των Κρατών Μελών και την αρχή της εταιρικής σχέσης στη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων σε όλα τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος. Οι εκπρόσωποι των Κρατών Μελών προέρχονται από εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές.

#### **3.2.1. Επιτροπή Καθοδήγησης**

Οι πράξεις του Προγράμματος Συνεργασίας επιλέγονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης, η οποία, ωστόσο, δύναται να συστήσει μια συντονιστική επιτροπή που ενεργεί υπό την ευθύνη της για την επιλογή πράξεων.

Η Επιτροπή Καθοδήγησης έχει ως αποκλειστική αρμοδιότητα την επιλογή

των πράξεων προς χρηματοδότηση του ΠΣ, σύμφωνα δε με το άρθρο 12 παράγραφος 1 του Κανονισμού (ΕΕ)1299/2013, αναφέρεται στην Επιτροπή Παρακολούθησης.

### **3.3. Αρχή Πιστοποίησης**

Η Αρχή Πιστοποίησης είναι υπεύθυνη για την πιστοποίηση των καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών πριν αυτές διαβιβαστούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό η Αρχή Πιστοποίησης εκτελεί τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 24 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013 και 126 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

### **3.4. Αρχή Ελέγχου**

Η Αρχή Ελέγχου έχει την ευθύνη για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή Ελέγχου αναλαμβάνει τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 25 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013 και άρθρο 127 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

#### **3.4.1. Δημοσιονομική Ομάδα Ελεγκτών**

Η Δημοσιονομική Ομάδα Ελεγκτών επικουρεί την Αρχή Ελέγχου. Κάθε ΚΜ που συμμετέχει στο ΠΣ απαρτίζεται από έναν εκπρόσωπο, ο οποίος έχει τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 25 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013 και άρθρο 128 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

### **3.5. Κύριος Δικαιούχος**

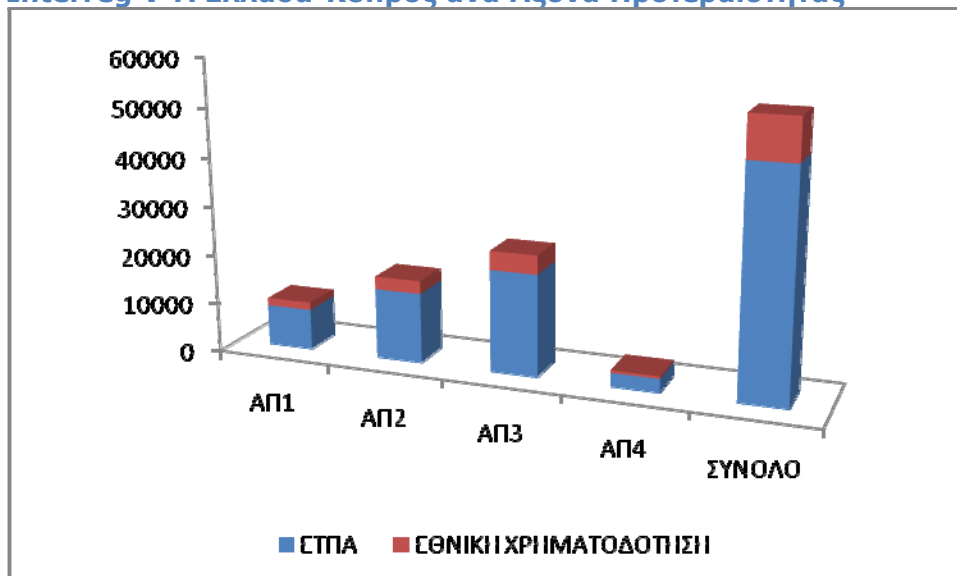
Όταν υπάρχουν δύο ή περισσότεροι δικαιούχοι για μια πράξη σε ένα πρόγραμμα συνεργασίας, ένας από αυτούς ορίζεται από όλους τους δικαιούχους ως ο κύριος δικαιούχος, ο οποίος έχει τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις που περιγράφονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013

## **4. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

Ο προϋπολογισμός της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος όπως εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν C(2015) 5319 της 27.7.2015 απόφαση της Ευρωπαϊκής

Επιτροπής, ανέρχεται σε 54.072.412 €, εκ των οποίων το 85%, ήτοι 45.961.551 €, είναι η κοινοτική συνδρομή του ΕΤΠΑ ενώ το 15%, ήτοι 8.530.861 €, είναι η εθνική συμμετοχή.

**Πίνακας 4: Χρηματοδοτικός Πίνακας του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος ανά Άξονα Προτεραιότητας**



**Πίνακας 5: Κατανομή ανά άξονα προτεραιότητας και θεματικό στόχο**

Α.Π.	Θεματικός στόχος	Στήριξη της Ένωσης	Εθνική συμμετοχή	Συνολική χρηματοδότηση
Α.Π. 1	2	1.838.460,00 €	324.435,00 €	2.162.895,00 €
	3	6.434.615,00 €	1.135.520,00 €	7.570.135,00 €
Α.Π. 2	4	10.341.350,00 €	1.824.944,00 €	12.166.295,00 €
	7	3.906.730,00 €	689.423,00 €	4.596.153,00 €
Α.Π. 3	5	5.512.500,00 €	972.794,00 €	6.485.294,00 €
	6	15.170.195,00 €	2.677.094,00 €	17.847.289,00 €
Α.Π. 4	TB	2.757.701,00 €	486.654,00 €	3.244.355,00 €
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>		<b>45.961.551,00 €</b>	<b>8.110.865,00 €</b>	<b>54.072.416,00 €</b>



## **ΜΕΡΟΣ Β' Οδηγός έργου**

Το κεφάλαιο που ακολουθεί παρέχει, σε όσους ενδιαφέρονται να υποβάλουν πρόταση έργου, απαραίτητες πληροφορίες και οδηγίες για την ανάπτυξη του περιεχομένου του έργου όπως επίσης και των εταιρικών σχημάτων.

### **5. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

Η υποβολή και η εφαρμογή ενός έργου στο πλαίσιο του Προγράμματος διέπεται από τις διατάξεις των ακόλουθων Κανονισμών:

1. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 «περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006» (άρθρα 65-70).
2. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με το στόχο «επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006» (άρθρο 3 και 5).
3. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 215/2014 της Επιτροπής της 7<sup>ης</sup> Μαρτίου 2014 «για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας ως προς τις μεθοδολογίες για την στήριξη των

στόχων για την κλιματική αλλαγή, τον προσδιορισμό ορόσημων και ποσοτικών στόχων στο πλαίσιο των επιδόσεων και την ονοματολογία των κατηγοριών παρέμβασης για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

4. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1299/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17<sup>ης</sup> Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού ειδικών διατάξεων για την υποστήριξη του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (άρθρα 18-20)

## **6. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ**

### **6.1. Δημιουργία πρότασης έργου**

Η πρώτη φάση ανάπτυξης μιας πρότασης έργου είναι η ιδέα, η οποία για να υποβληθεί ως πρόταση θα πρέπει να μετεξελιχθεί σε συγκεκριμένους στόχους, παρεμβάσεις και αποτελέσματα.

Το σημείο εκκίνησης μιας ιδέας δεν είναι άλλο παρά ο εντοπισμός μιας αναπτυξιακής ανάγκης ή δυνατότητας. Με άλλα λόγια, στην πρώτη αυτή φάση ο φορέας που ενδιαφέρεται να υποβάλει πρόταση, χρειάζεται να συνδυάσει τις προτεραιότητες του Προγράμματος με τις αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες των εκατέρωθεν περιφερειών.

Για τον εντοπισμό των αναγκών και το σχεδιασμό μιας πρότασης έργου, οι φορείς μπορούν να λάβουν υπόψη τα εξής:

- το Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020
- τα Εταιρικά Σύμφωνα για το Πλαίσιο Ανάπτυξης της Ελλάδας ([www.espa.gr](http://www.espa.gr)) και της Κύπρου ([www.structuralfunds.org.cy](http://www.structuralfunds.org.cy)) όπως επίσης και
- τα κατά περίπτωση στρατηγικά έγγραφα (εθνικά ή / και περιφερειακά σχέδια ανάπτυξης, συγκεκριμένες τοπικές πολιτικές, άλλες στρατηγικές που αφορούν τον τομέα ή κατευθυντήριες γραμμές κτλ).

- την ανάλυση αναγκών και προκλήσεων που τυχόν έχει υλοποιήσει ο εταίρος ή συνεργαζόμενοι του φορείς. Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης αναγκών στην περιοχή συνεργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στα επιθυμητά αποτελέσματα, στηρίζει αναμφίβολα το σχεδιασμό του έργου.
- τους χρήστες-ωφελομένους. Στο σχεδιασμό μιας πρότασης θα πρέπει να επιδιώκεται η ενεργός συμμετοχή βασικών ενδιαφερόμενων μερών. Οι θέσεις τους – ως τελικών χρηστών και ωφελομένων – θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της ιδέας του έργου δεδομένου ότι ο ρόλος τους θα είναι κρίσιμης σημασίας στην εφαρμογή των αποτελεσμάτων του.

Βασική αρχή στη διαμόρφωση του περιεχομένου είναι ότι η ιδέα του έργου θα πρέπει να συνάδει με τις απαιτήσεις του Προγράμματος. Δεν υπάρχει λόγος να υποβληθεί μια πρόταση έργου εάν αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του Προγράμματος. Ένα έργο που θα συγχρηματοδοτηθεί από το Πρόγραμμα πρέπει να συγκεντρώνει κατ' ελάχιστον τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

1 Πρέπει να παρουσιάζει με σαφήνεια τη διασυνοριακή της διάσταση και να αναδεικνύει πραγματικό πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των εταίρων στους τομείς της ανάπτυξης και της υλοποίησης του έργου. Επιπλέον οι εταίροι συνεργάζονται για την από κοινού στελέχωση ή τη χρηματοδότηση του έργου ή και στους δύο τομείς. Εξάλλου, στόχος της διασυνοριακής συνεργασίας είναι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη περιοχών, οι οποίες, παρ' ότι χωρίζονται από εθνικά σύνορα, αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις, οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα από κοινού.

2 Πρέπει να συμπληρώνει και όχι να επικαλύπτει άλλα έργα τα οποία εκτελούνται στην περιοχή συνεργασίας. Δεν αρκεί η συνέχιση έργων από προηγούμενο πρόγραμμα [της κοινοτικής πρωτοβουλίας] INTERREG. Το προτεινόμενο έργο όχι μόνο θα σωρεύει τις προηγούμενες εμπειρίες, αλλά θα τις αναπτύσσει επιπλέον με την ενσωμάτωση νέων στοιχείων.

3 Πρέπει να είναι ρεαλιστικό και επιτεύξιμο. Οι στόχοι θα πρέπει να είναι αποτί, ρεαλιστικοί και όσο το δυνατόν μετρήσιμοι ενώ και τα αποτελέσματα θα πρέπει να είναι επίσης «ορατά».

4 Πρέπει να παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μέσω ενός λεπτομερούς σχεδίου δράσης. Όσο ακριβέστερη είναι η διατύπωση των στόχων, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι και η

υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου.

5 Πρέπει να αναδεικνύει την κοινή προστιθέμενη αξία. Αυτό σημαίνει στην πράξη ότι η φύση του θέματος που εξετάζεται είναι τέτοια, ώστε είναι αδύνατη η ικανοποιητική του αντιμετώπιση στο πλαίσιο μιας μόνο χώρας και ότι η συνεργασία βελτιώνει την ποιότητα των αποτελεσμάτων, σε σχέση με τα πιθανά αποτελέσματα εταίρων που εργάζονται μόνοι. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να έχουν θετικό αντίκτυπο για την ευρύτερη περιοχή της συνεργασίας και ενδεχομένως να δύνανται να μεταφερθούν και σε άλλα μέρη της περιοχής.

Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι δεν αρκεί απλώς η ύπαρξη διασυννοριακής εταιρικής σχέσης. Οι ιδέες και οι ενέργειες θα πρέπει να έχουν κι αυτές διασυννοριακό χαρακτήρα.

Στο σχεδιασμό μιας πρότασης είναι χρήσιμο να υπάρχει τακτική επικοινωνία με τις δομές διαχείρισης – τη Διαχειριστική Αρχή ή /και την Κοινή Γραμματεία ή /και το Παράρτημα της ΚΓ στη Λευκωσία – για διευκρινίσεις σχετικά με τις προτεραιότητες/στόχους/δράσεις του Προγράμματος.

## **6.2. Δικαιούχοι (Εταίροι) και Εταιρική Σχέση**

Η εξεύρεση εταίρων δεν είναι το δύσκολο μέρος στη δημιουργία μιας εταιρικής σχέσης. Το δύσκολο μέρος είναι η εξεύρεση **των κατάλληλων** εταίρων. Με τη συμμετοχή των κατάλληλων εταίρων στη διασυννοριακή εταιρική σχέση, η ιδέα του έργου – εφόσον τεκμηριώνεται με σαφή και εμπειριστατωμένο τρόπο – μπορεί να εξελιχθεί σε ένα ενιαίο σύνολο δράσεων που ανταποκρίνονται σε εξακριβωμένες ανάγκες και οδηγούν σε εμφανή αποτελέσματα.

Η ανάπτυξη της εταιρικής σχέσης δεν είναι εύκολο έργο αφού – πριν καταστεί συμπαγής και αποτελεσματική – περιλαμβάνει διάφορα στάδια όπως:

1 Ο εντοπισμός των εταίρων και η συνάντηση μαζί τους για να διαπιστωθούν τα ενδιαφέροντα, οι ανάγκες και ικανότητές τους. Η επιλογή τους βάσει της εμπειρίας, της γνώσης και της εξειδίκευσής τους στο

επιλεγμένο πεδίο, της συμπληρωματικότητάς τους, η οποία στηρίζει και εγγυάται την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, των κοινών τους αναγκών, της δέσμευσής τους –ακόμα και από τα πρώτα βήματα της δημιουργίας και ανάπτυξης του έργου.

2 Η παρουσίαση της ιδέας του έργου. Η οργάνωση μιας δομημένης παρουσίασης στους δυνητικούς εταίρους και τους ενδιαφερόμενους φορείς-κλειδιά θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν το σκοπό, τους στόχους, τις δράσεις και τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

3 Η επόμενη φάση είναι αυτή στην οποία θα κληθούν οι υποψήφιοι εταίροι να αποφασίσουν για το εάν θέλουν ή όχι να συμμετάσχουν. Στο στάδιο αυτό είναι σημαντικό να παροτρύνονται να συμβάλλουν στη διαμόρφωση των στόχων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων έτσι ώστε τα προηγούμενα να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κατά την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Η διαβούλευση με τους εταίρους είναι κρίσιμης σημασίας, αφού η συμμετοχή τους στο σχεδιασμό του έργου από ένα πρώιμο στάδιο εξασφαλίζει ότι η συμμετοχή βασίζεται σε κοινές/αμοιβαίες ανάγκες, ικανότητες και ενδιαφέροντα.

4 Επόμενο στάδιο είναι ο προσδιορισμός των δράσεων και η κατανομή των αρμοδιοτήτων για την επίτευξη των κοινών στόχων. Θα πρέπει να προσδιορισθεί η συμβολή κάθε εταίρου χωριστά στο έργο και το τι αναμένει κάθε εταίρος από αυτό. Είναι ένα στάδιο διαπραγμάτευσης που απαιτεί ιδιαίτερη ευελιξία έτσι ώστε να εξασφαλιστούν η κατανόηση, η συμμετοχή και η δέσμευση. Η ενίσχυση της αίσθησης «ιδιοκτησίας» (ownership) του έργου και της συνευθύνης για την αποτελεσματική υλοποίηση του αποτελούν κρίσιμης σημασίας παράγοντες για την επιτυχία του έργου.

Η ενεργός συμμετοχή των δικαιούχων (εταίρων) χαρακτηρίζει κάθε φάση του έργου καθώς το τελευταίο αποτελεί συνδυασμό των αναγκών, των δυνατοτήτων και της συνεισφοράς όλων των εμπλεκόμενων εταίρων.

Το έργο θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον έναν δικαιούχο (εταίρο) από κάθε ΚΜ που συμμετέχει στο πρόγραμμα οι οποίοι θα πρέπει να μεριμνούν για:

### **Κοινή Ανάπτυξη**

⇒ Όλοι οι δικαιούχοι (εταίροι) θα πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του έργου.

⇒ Οι δικαιούχοι (εταίροι) θα πρέπει να καθορίζουν τον τρόπο λειτουργίας του έργου, π.χ. κοινή ανάπτυξη στόχων και αποτελεσμάτων, προϋπολογισμού, χρονοδιαγράμματος καθώς και αρμοδιοτήτων ανά πακέτο εργασίας που θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων.

⇒ Οι δικαιούχοι (εταίροι) θα πρέπει να προσδιορίζουν τη γνώση και την εμπειρία που ο καθένας κομίζει στο έργο καθώς και όσα κάθε δικαιούχος (εταίρος) προσδοκά να λάβει μετά τη λήξη αυτού.

### **Κοινή Υλοποίηση**

⇒ Ο κύριος δικαιούχος (επικεφαλής εταίρος) φέρει τη συνολική ευθύνη για το έργο. Όλοι οι δικαιούχοι (εταίροι) θα πρέπει να αναλαμβάνουν αρμοδιότητες για την υλοποίηση διαφόρων τμημάτων του έργου.

⇒ Κάθε δικαιούχος (εταίρος) που αναλαμβάνει ένα πακέτο εργασίας θα πρέπει να συνεργάζεται και να διασφαλίζει τη διεξαγωγή των προγραμματισμένων δράσεων, την επίτευξη των ενδιάμεσων στόχων και την αντιμετώπιση απρόβλεπτων προκλήσεων κατά την υλοποίηση.

⇒ Περισσότεροι του ενός δικαιούχοι (εταίροι) μπορούν να συνεισφέρουν στην υλοποίηση κάθε πακέτου εργασίας.

Επιπλέον, οι δικαιούχοι (εταίροι) θα συνεργάζονται στην κοινή στελέχωση ή στην κοινή χρηματοδότηση ή και στους δύο τομείς. Πιο συγκεκριμένα:

### **Κοινή Στελέχωση**

⇒ Οι δικαιούχοι (εταίροι) του έργου στο σύνολό τους θα έχουν διακριτές αρμοδιότητες και θα πρέπει να διαθέτουν το απαραίτητο προσωπικό προκειμένου να τις εκπληρώσουν.

⇒ Τα μέλη του προσωπικού των δικαιούχων (εταίρων) που συμμετέχουν σε μία δράση ή ένα πακέτο εργασίας θα πρέπει να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν συχνά πληροφορίες.

### **Κοινή Χρηματοδότηση**

⇒ Το έργο θα πρέπει να έχει κοινό προϋπολογισμό με χρηματοδότηση που αποδίδεται στους δικαιούχους (εταίρους) ανάλογα με τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν να υλοποιήσουν (η κατανομή του προϋπολογισμού θα

πρέπει να είναι ανάλογη με τις αρμοδιότητες των δικαιούχων (εταίρων).

⇒ Ο προϋπολογισμός θα πρέπει να αναλύεται σε ετήσιους στόχους δαπανών και στόχους δαπανών ανά παραδοτέο

Ο ανώτατος αριθμός εταίρων, συμπεριλαμβανομένου του Κύριου Δικαιούχου, προσδιορίζεται στην οικεία πρόσκληση.

### **6.3. Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος)**

Η ανάπτυξη και διαχείριση όλων των έργων του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020 γίνεται σύμφωνα με την Αρχή του Κύριου Δικαιούχου, σκοπός της οποίας είναι να εξασφαλιστεί η συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ενσωματώνοντάς την στη δομή της εταιρικής σχέσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013, κάθε εταιρική σχέση εκπροσωπείται από έναν Κύριο Δικαιούχο ο οποίος έχει τη συνολική ευθύνη υλοποίησης του έργου. Συνεπώς, ο Κύριος Δικαιούχος αναλαμβάνει το ρόλο του διαχειριστή/συντονιστή του έργου, ενώ κάθε εταίρος μετέχει επί ίσοις όροις σε θέματα περιεχομένου και θα πρέπει να έχει ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη και υλοποίησή του.

Για να μπορέσει να ενεργήσει ως Κύριος Δικαιούχος, ο φορέας θα πρέπει:

- Να είναι νομικό πρόσωπο,
- Να τηρεί ξεχωριστό τραπεζικό λογαριασμό για το έργο,
- Να δύναται νομικά να μεταφέρει κονδύλια σε ξένες χώρες και,
- Να έχει αποδεδειγμένα την τεχνική και οικονομική ικανότητα διαχείρισης του προτεινόμενου.

Ο Κύριος Δικαιούχος αναλαμβάνει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Υπογράφει τη Σύμβαση Χρηματοδότησης με τη Διαχειριστική Αρχή (Παράρτημα III)
- Ρυθμίζει τις σχέσεις του με τους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο μέσω της Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας (Παράρτημα II)
- Φέρει την ευθύνη για την εξασφάλιση της υλοποίησης ολόκληρου του έργου.

- Φέρει την ευθύνη για τη μεταφορά της συνεισφοράς του ΕΤΠΑ στους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο.
- Μεριμνά ώστε οι δαπάνες που υποβάλλονται από τους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο να έχουν πραγματοποιηθεί για το σκοπό της υλοποίησης της πράξης και να αντιστοιχούν στις δραστηριότητες που συμφωνήθηκαν μεταξύ των εταιρών αυτών.
- Διασφαλίζει ότι οι δαπάνες που υποβάλλονται από τους εταίρους που συμμετέχουν στο έργο έχουν επικυρωθεί από τους εξακριβωτές.
- Φροντίζει για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.
- Καταχωρεί και φυλάσσει τα σχετικά με το έργο έγγραφα (πρωτότυπα και αντίγραφα) όπως ορίζεται στη Σύμβαση Χρηματοδότησης.
- Παρέχει στη ΔΑ κάθε σχετικό με τους δείκτες παρακολούθησης στοιχείο όπως ορίζεται στη Σύμβαση Χρηματοδότησης .
- Ενεργεί ως κύριο σημείο επαφής με τους φορείς του Προγράμματος (Διαχειριστική Αρχή, Κοινή Γραμματεία, Παράρτημα ΚΓ, κτλ) σε θέματα παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και γενικών πληροφοριών.

#### **6.4. Οι λοιποί δικαιούχοι (εταίροι)**

Όλοι οι εταίροι συμμετέχουν στο σχεδιασμό και υλοποίηση του έργου εκτελώντας τις δραστηριότητες τις οποίες ανέλαβαν με την εγκεκριμένη αίτηση. Οι δαπάνες που προκύπτουν είναι επιλέξιμες κατά τον ίδιο τρόπο όπως κι αυτές που πραγματοποιούνται από τον Κύριο Δικαιούχο. Συνεπώς, θα πρέπει να ικανοποιούν τα ίδια κριτήρια επιλεξιμότητας που ισχύουν και για τον ΕΕ. Ενδεικτικά, οι αρμοδιότητες των εταιρών καλύπτουν:

- Εξασφάλιση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων του έργου που έχουν αναλάβει σύμφωνα με το σχέδιο του έργου και τη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας
- Συνεργασία με τους άλλους εταίρους που συμμετέχουν στην εκτέλεση του έργου, την υποβολή εκθέσεων και την παρακολούθηση όπως κρίνεται κάθε φορά αναγκαίο. Τα βασικά συμπεράσματα για το έργο, οι αλλαγές στη στρατηγική του έργου και άλλες σημαντικές αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται από κοινού.



- Καταρτίζουν και υποβάλλουν στον Κύριο Δικαιούχο αναφορές προόδου και οικονομικές εκθέσεις, καθώς και τα σχετικά δικαιολογητικά / παραστατικά, τα οποία απαιτούνται για την επαλήθευση των δαπανών που πραγματοποιούνται σε κάθε προβλεπόμενη περίοδο υποβολής στοιχείων και μεριμνούν για την πλήρη συνεργασία και παροχή βοήθειας για την έγκαιρη και ακριβή διενέργεια της επαλήθευσης.
- Αναλαμβάνουν την ευθύνη σε περίπτωση τυχόν παρατυπίας στις δηλωθείσες δαπάνες και επιστρέφουν στον Κύριο Δικαιούχο τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά.

Οι λεπτομέρειες της συνεργασίας του Κύριου Δικαιούχου και των εταίρων που συμμετέχουν στο έργο ορίζονται στη Δήλωση Εταιρικής Συνεργασίας (κατά το στάδιο υποβολής της πρότασης έργου) και, λεπτομερώς, στη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας (κατά το στάδιο υλοποίησης του επιλεγέντος για χρηματοδότηση έργου)<sup>1</sup>, υπογεγραμμένης από όλα τα μέρη που εμπλέκονται στην εταιρική σχέση.

## **6.5. Επιλεξιμότητα των δικαιούχων (εταίρων)**

Για να είναι επιλέξιμοι προς συγχρηματοδότηση, ο Κύριος Δικαιούχος και οι λοιποί δικαιούχοι του έργου **θα πρέπει να εμπίπτουν σε μία από τις παρακάτω τρεις κατηγορίες:**

**α. εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές**

**β. οργανισμούς δημοσίου δικαίου<sup>2</sup>**, πέραν των νομικών προσώπων της παραγράφου (α), οι οποίοι έχουν συσταθεί με συγκεκριμένο σκοπό την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν εμπίπτουν στο

<sup>1</sup> Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Δήλωση Εταιρικής Συνεργασίας, βλ. Έντυπα Αίτησης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας βλ. Παράρτημα ΙΙΙ-Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας

<sup>2</sup> Φορείς του δημόσιου δικαίου όπως ορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 9 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31<sup>ης</sup> Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:134:0114:0240:GR:PDF>) και σε συμμόρφωση προς την εθνική νομοθεσία κάθε συμμετέχουσας χώρας.

βιομηχανικό ή εμπορικό τομέα, έχουν νομική προσωπικότητα και πληρούν τουλάχιστον έναν από τους ακόλουθους όρους:

- i. η δραστηριότητά τους χρηματοδοτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος από το κράτος, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ή
- ii. η διαχείρισή τους υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς, ή
- iii. περισσότερο από το ήμισυ των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού συμβουλίου του διορίζεται από το κράτος, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

**γ. ιδιωτικούς οργανισμούς:** μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί ιδιωτικού δικαίου υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- i. δεν έχουν εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα ή δραστηριότητα
- ii. δεν διανέμουν κέρδη
- iii. λειτουργούν για τουλάχιστον δύο χρόνια πριν την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων

**Εταιρικά σχήματα που αποτελούνται μόνο από φορείς της κατηγορίας (γ) δεν θα είναι επιλέξιμα.**

**Σημειώνεται ότι ιδιωτικές εταιρίες, που δεν εμπίπτουν στις ανωτέρω αναφερόμενες κατηγορίες (β) και (γ), δεν είναι επιλέξιμες.**

**Επιπροσθέτως οι φορείς θα πρέπει,**

- 1. να είναι άμεσα υπεύθυνοι για την εκπόνηση και διαχείριση του έργου τους και να μην ενεργούν ως ενδιάμεσοι και**
- 2. να είναι εγκατεστημένοι στην περιοχή συνεργασίας του προγράμματος.**

Σε περίπτωση που **δεν είναι** εγκατεστημένοι στην περιοχή συνεργασίας θα πρέπει να ισχύουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- i. να είναι εθνική αρχή ή**
- ii. να διαθέτουν τοπικά/περιφερειακά θυγατρικά/υποκαταστήματα στην περιοχή συνεργασίας**  
[ισχύει για τις παραπάνω κατηγορίες φορέων (β) και (γ)]:

- Στην περίπτωση θυγατρικής/υποκαταστήματος με νομική προσωπικότητα, η θυγατρική είναι ο δικαιούχος του έργου,
- στην περίπτωση υποκαταστήματος στερούμενου νομικής προσωπικότητας, ο κεντρικός οργανισμός είναι ο δικαιούχος του Έργου.

**Η ύπαρξη και η λειτουργία παραρτήματος/γραφείου/υποκαταστήματος του φορέα στην ελληνική επιλέξιμη περιοχή τεκμηριώνεται με την υποβολή τουλάχιστον ενός εκ των κατωτέρω αναφερόμενων εγγράφων:**

- 1) Έγγραφο μεταβολής στοιχείων – σύστασης παραρτήματος, από την αρμόδια ΔΟΥ
- 2) Αντίγραφο μισθωτηρίου συμβολαίου, νομίμως κατατεθειμένου και θεωρημένου από την αρμόδια ΔΟΥ
- 3) Κατάσταση μισθοδοσίας προσωπικού, θεωρημένη από την Επιθεώρηση Εργασίας
- 4) Κανονισμός λειτουργίας, εγκεκριμένος από το όργανο διοίκησης του φορέα
- 5) Λογαριασμοί ΔΕΚΟ.

**Η ύπαρξη και η λειτουργία παραρτήματος/γραφείου/υποκαταστήματος του φορέα στην κυπριακή περιοχή τεκμηριώνεται σύμφωνα με την Εθνική Νομοθεσία για σύσταση Παραρτήματος στην Κύπρο.** Ειδικότερα σχετικά με τη συγχρηματοδότηση εταιρείας με έδρα το εξωτερικό και παράρτημα στην Κύπρο τα αποδεικτικά τα οποία πρέπει να προσκομιστούν είναι το Πιστό **αντίγραφο Πιστοποιητικού Σύστασης Αλλοδαπής Εταιρείας**. Το εν λόγω πιστοποιητικό εκδίδεται από το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη της Δημοκρατίας (Υπουργείο Εμπορίου) και αποδεικνύει ότι η εταιρεία δραστηριοποιείται στην Κύπρο.

Για τους φορείς της κατηγορίας β, αρκεί η υποβολή αντιγράφου του ΦΕΚ ή αντίστοιχου σχετικού νομιμοποιητικού εγγράφου, στο οποίο αναφέρεται η

ίδρυση του γραφείου – παραρτήματός τους.

Σε κάθε περίπτωση, από τα ανωτέρω θα πρέπει να προκύπτει ότι το παράρτημα/γραφείο/υποκατάστημα είχε συσταθεί και βρισκόταν σε λειτουργία ένα τουλάχιστον χρόνο πριν από τη δημοσίευση της πρόσκλησης.

3. Η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να δεχθεί την εκτέλεση ολόκληρης ή μέρους μιας πράξης εκτός των επιλέξιμων περιοχών του Προγράμματος υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 20 πργ 2. του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013, και συγκεκριμένα:

α) η πράξη είναι προς όφελος της περιοχής του προγράμματος

β) το συνολικό ποσό που διατίθεται στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας για πράξεις που εκτελούνται εκτός των επιλέξιμων περιοχών του προγράμματος δεν υπερβαίνει το 20% της συνδρομής του ΕΤΠΑ σε επίπεδο προγράμματος

γ) οι αρχές του προγράμματος συνεργασίας εκπληρώνουν οι ίδιες τις υποχρεώσεις της διαχειριστικής και της ελεγκτικής αρχής σε σχέση με τη διαχείριση, τον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο όσον αφορά την πράξη ή συνάπτουν συμφωνίες με αρχές στο κράτος μέλος ή την Τρίτη χώρα ή το έδαφος όπου εκτελείται η πράξη.

**Διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή Παρακολούθησης, δύναται να απευθύνεται ανά πρόσκληση, σε μερικές από τις παραπάνω κατηγορίες δικαιούχων.**

Η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων εξετάζεται μέσω των κριτηρίων αξιολόγησης του Προγράμματος.

#### **6.6. Δημοσιότητα-Επικοινωνία.**

Η Στρατηγική Επικοινωνίας του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος καθορίζει μεταξύ άλλων τα βασικά μέτρα ενημέρωσης και επικοινωνίας που υιοθετεί η Διαχειριστική Αρχή για την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων καθώς και τον τρόπο υποστήριξης των δραστηριοτήτων επικοινωνίας των δικαιούχων.

Στον Οδηγό Δημοσιότητας του Προγράμματος περιγράφονται αναλυτικά οι βασικές αρχές της ως άνω στρατηγικής, οι αρμοδιότητες της Διαχειριστικής Αρχής και οι ευθύνες των δικαιούχων.

Οι τελευταίοι συμβάλλουν αποφασιστικά στη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των απαιτήσεων πληροφόρησης και δημοσιότητας, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα για τη διάδοση πληροφοριών και την παροχή δημοσιότητας εντός της επικράτειάς τους.

### **6.7. Προϋπολογισμός έργου – Επιλεξιμότητα δαπανών**

**A. Προϋπολογισμός έργου:** Ο προϋπολογισμός ενός έργου (ελάχιστος, μέγιστος, ο ελάχιστος προϋπολογισμός ανά εταίρο) προσδιορίζονται στην εκάστοτε πρόσκληση. ανάλογα με το είδος της.

#### **B. Δαπάνες**

Δαπάνες προσωπικού: Οι δαπάνες προσωπικού που καταβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα τα οποία εκτελούν εργασίες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες δράσεις και παραδοτέα της πρότασης έργου. Οι εν λόγω δαπάνες θα πρέπει να πιστοποιούνται από το δικαιούχο βάσει κατάλληλων δικαιολογητικών εγγράφων τα οποία καθιστούν εφικτή την επαλήθευση του πραγματικού κόστους που καταβλήθηκε.

Έξοδα γραφείου και διοικητικές δαπάνες: Αφορούν διοικητικές δαπάνες – έξοδα που έχουν άμεση σχέση με την υλοποίηση του έργου όπως έξοδα επικοινωνίας, τηλεφώνου, ταχυδρομείου, ταχυμεταφορών, διαδικτύου, φωτοτυπιών, ενοικίων, αναλωσίμων, χρηματοοικονομικά έξοδα, τραπεζικά έξοδα κτλ. Το σύνολο των εν λόγω εξόδων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα οριζόμενα στην Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία και θα είναι επιλέξιμο εφόσον είναι στοιχείο του πραγματικού κόστους για την εκτέλεση του έργου.

Μπορούν να καταλογιστούν στο έργο με άμεσο τρόπο, βάσει συγκεκριμένων τιμολογίων που κατά περίπτωση συνάδει με τη διαχείριση της δράσης εντός του φορέα ή με έμμεσο τρόπο, κατ' αναλογία και σύμφωνα με τη δίκαιη και δεόντως αιτιολογημένη μέθοδο κατανομής. Στην

περίπτωση αυτή το ποσοστό γενικών εξόδων υπολογίζεται βάσει των συνολικών στοιχείων κόστους του φορέα.

Δαπάνες μετακίνησης και διαμονής: Αυτή η κατηγορία του προϋπολογισμού περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες μετακίνησης και διαμονής του προσωπικού του δικαιούχου του έργου, που εμπλέκεται στο έργο και εφόσον αυτές σχετίζονται άμεσα με τις δραστηριότητες του έργου. Στις δαπάνες μετακίνησης και διαμονής περιλαμβάνονται:

- Έξοδα που σχετίζονται με τη συμμετοχή του ως άνω προσωπικού σε συναντήσεις, σεμινάρια, συνέδρια κτλ.\*
- Οι δαπάνες που αφορούν στην έρευνα σε ένα συγκεκριμένο πεδίο ή άλλες ανάλογες δραστηριότητες είναι επιλέξιμες στην κατηγορία αυτή και πρέπει να μνημονεύονται ξεχωριστά στις δραστηριότητες της πρότασης έργου.
- Οι δαπάνες μετακίνησης και διαμονής εκτός της περιοχής του Προγράμματος θεωρούνται επιλέξιμες μόνον εφόσον προβλέπονται στην πρόταση έργου και έχουν εγκριθεί.

*\* Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται μόνο τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής των συμμετεχόντων στη διοργάνωση (ή συμμετοχή) συναντήσεων, σεμιναρίων, συνεδρίων κτλ. και εφόσον αυτά πραγματοποιούνται με ξεχωριστή ανάθεση από τα υπόλοιπα έξοδα της διοργάνωσης. Αν η ανάθεση της διοργάνωσης συναντήσεων, σεμιναρίων, συνεδρίων κτλ. γίνεται μέσω ενιαίου διαγωνισμού (ή ανάθεσης) θα εντάσσονται στην κατηγορία «Εξωτερικοί εμπειρογνώμονες και εξωτερικές υπηρεσίες».*

Εξωτερικοί εμπειρογνώμονες και εξωτερικές υπηρεσίες: Οι δαπάνες που καταβάλλονται, βάσει συμβάσεων και έναντι τιμολογίων, προς εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών με ανάθεση υπεργολαβίας για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών του έργου. Στους διαγωνισμούς που προκηρύσσει ο κάθε εταίρος δεν μπορεί να συμμετέχει άλλος εταίρος του ίδιου εταιρικού σχήματος.

Εξοπλισμός: Οι δαπάνες αγοράς εξοπλισμού είναι επιλέξιμες εφόσον:

- Ο εξοπλισμός κρίνεται αναγκαίος για την υλοποίηση του έργου και προβλέπεται στην εγκριθείσα αίτηση υποβολής πρότασης.
- Οι προμηθευτές θα πρέπει να επιλέγονται σύμφωνα με τους κανόνες της σχετικής εθνικής νομοθεσίας περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων της

αντίστοιχης χώρας.

Επενδύσεις / Υποδομές: Οι δαπάνες επενδύσεων/υποδομών είναι επιλέξιμες όταν τεκμηριώνεται η διασυννοριακή διάσταση της επένδυσης και η δραστηριότητα εγκρίνεται στην αίτηση υποβολής πρότασης. Οι εργολάβοι επενδύσεων θα πρέπει να επιλέγονται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς της εθνικής νομοθεσίας περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ο εργολάβος δεν μπορεί να είναι και εταίρος στο έργο.

Όλες οι παραπάνω δαπάνες θα πρέπει να κατονομάζονται και να αιτιολογούνται στην αίτηση υποβολής.

Δράσεις εκτός επιλέξιμης περιοχής

Οι κανόνες που διέπουν την επιλεξιμότητα δαπανών που αφορούν σε ταξίδια, μετακινήσεις, διαμονή, διοργανώσεις εκδηλώσεων–συναντήσεων κ.λ.π., ιδιαίτερα όταν αυτές πραγματοποιούνται εκτός επιλέξιμης περιοχής, περιλαμβάνονται στο Εγχειρίδιο Οδηγιών Επαληθεύσεων του Προγράμματος, που παρέχει οδηγίες προς τους εξακριβωτές και τους δικαιούχους του Προγράμματος και έχει εγκριθεί από τις συμμετέχουσες χώρες. Το εγχειρίδιο αναφέρεται στις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας αυτών των δαπανών και προβλέπει την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις συμμετοχής σε συνέδρια / σεμινάρια / εκθέσεις εκτός της επιλέξιμης περιοχής (εντός ή εκτός Ε.Ε.) θα πρέπει να περιγράφεται η σχετική ενέργεια και να αιτιολογείται επαρκώς η αναγκαιότητα της σχετικής δαπάνης στην αίτηση υποβολής (ονομαζόμενο και Τεχνικό δελτίο Έργου) ή σε τροποποίηση αυτής. Η συγκεκριμένη δαπάνη θα πρέπει να εγκριθεί από τη ΔΑ/ΚΓ πριν την πραγματοποίηση της, ούτως ώστε να καταστεί επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση.

Ενέργειες τεχνικών συναντήσεων εκπροσώπων του Εταιρικού σχήματος του εγκεκριμένου από την Επιτροπή Παρακολούθησης με στελέχη της Κοινής Γραμματείας / Διαχειριστικής Αρχής.

Διευκρινίζεται ότι οι συναντήσεις των κυρίων δικαιούχων ή εκπροσώπων του Εταιρικού σχήματος με την ΚΓ πριν την υπογραφή της σύμβασης ώστε να επιταχυνθεί η διαμόρφωση των απαραίτητων εγγράφων (αίτηση υποβολής, ανάλυση παραδοτέων κ.λ.π.) και το χρονοδιάγραμμα των

ενεργειών των προτεινόμενων δράσεων, κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου και για το κλείσιμο αυτού αποτελούν μέρος του φυσικού αντικειμένου του έργου και δεν συνιστούν ουσιώδη μεταβολή ακόμη και αν δεν αναφέρονται ρητά.

Το κόστος των τεχνικών αυτών συναντήσεων (έξοδα μετακίνησης, διαμονής) θα μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμο για το εγκεκριμένο έργο έστω κι αν δεν είχε προβλεφθεί αρχικά, χωρίς όμως να τροποποιείται ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός.

#### Έξοδα προετοιμασίας

Τα έξοδα που έχουν πραγματοποιηθεί για την προετοιμασία του έργου είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση σύμφωνα με τους ακόλουθους όρους:

- Εάν έχουν πραγματοποιηθεί μετά την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2014 και μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης,
- Εάν σχετίζονται άμεσα με το εγκεκριμένο έργο και περιλαμβάνονται στην αίτηση υποβολής πρότασης,
- Εάν στο σύνολο τους στο έργο δεν υπερβαίνουν το ποσό των 40.000 €

Λεπτομερείς πληροφορίες για την επιλεξιμότητα δαπανών ανά χώρα διατίθενται στο Εγχειρίδιο Οδηγιών Επαληθεύσεων του Προγράμματος (για έλληνες δικαιούχους) και στο Εγχειρίδιο Οδηγιών Επαληθεύσεων του Προγράμματος (για κύπριους δικαιούχους) Τα παραπάνω κείμενα έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Προγράμματος ([www.greece-cyprus.eu](http://www.greece-cyprus.eu)), καθώς και στην ιστοσελίδα της Διαχειριστικής Αρχής ([www.interreg.gr](http://www.interreg.gr))

## **Ζ. ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΡΓΟΥ**

### **7.1. Αίτηση υποβολής πρότασης έργου**

Για την υποβολή πρότασης έργου, οι αιτούντες αναφέρονται στα έντυπα της αίτησης καθώς και σε κάθε σχετικό έγγραφο της οικείας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

Οι προτάσεις υποβάλλονται σε έντυπη και ψηφιακή μορφή (cd), έως την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στην εκάστοτε πρόσκληση, στα γραφεία της Κοινής Γραμματείας του Προγράμματος με έναν από τους ακόλουθους τρόπους :



α. ταχυδρομικώς με συστημένη επιστολή ή

β. με ιδιωτικό ταχυδρομείο ή

γ. ιδιοχείρως

στην ακόλουθη διεύθυνση:

**Balkan Center, κτίριο Δ, 10<sup>ο</sup> χλμ Θεσσαλονίκης –Θέρμης, 57001, Θεσσαλονίκη** τις ώρες 9.00 – 15.00 όλες τις εργάσιμες ημέρες με την ένδειξη:

**Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020**

**XX Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων**

#### **ΠΡΟΣΟΧΗ :**

Το εμπρόθεσμο ή μη της κατάθεσης του φακέλου υποψηφιότητας με τα απαιτούμενα έγγραφα **αποδεικνύεται από το πρωτόκολλο της ΚΓ και μόνο**

Προτάσεις οι οποίες θα υποβάλλονται μετά από αυτήν την ημερομηνία και ώρα, θα απορρίπτονται ως εκπρόθεσμες.

#### **7.2 Διαδικασία υποβολής πρότασης**

Η απαίτηση υποβολής μιας Αίτησης Υποβολής ορθώς συμπληρωμένης είναι ένα από τα επίσημα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των προτεινόμενων έργων. Υπόδειγμα της ως άνω αίτησης καθώς και λεπτομερείς οδηγίες για την ορθή της συμπλήρωση παρέχονται στο παράρτημα Ι του παρόντος οδηγού

#### **7.3. Αξιολόγηση των αιτήσεων: Διαδικασία και κριτήρια επιλογής**

Μετά την υποβολή της, κάθε αίτηση υπόκειται σε διαδικασία αξιολόγησης δύο σταδίων η οποία διενεργείται από την Κοινή Γραμματεία, βάσει των κριτηρίων επιλογής που εξειδικεύονται στην εκάστοτε πρόσκληση.

Η ΚΓ δύναται να επικουρείται από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες κατά την αξιολόγηση των έργων.

## **8. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΡΓΟΥ**

### **8.1 Σύμβαση Χρηματοδότησης εγκεκριμένων έργων**

Βάσει της απόφασης της Επιτροπής Παρακολούθησης (προτάσεις έργων που επελέγησαν για χρηματοδότηση), η Διαχειριστική Αρχή συνάπτει Σύμβαση Χρηματοδότησης με τον Κύριο Δικαιούχο (Επικεφαλής Εταίρο) κάθε έργου.

Η υπογραφή και η υποβολή της Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας στην ΚΓ αποτελεί προϋπόθεση για την υπογραφή της Σύμβασης Χρηματοδότησης.

Σε περίπτωση έγκρισης έργου υπό όρους, η υποβολή της αναθεωρημένης αίτησης αποτελεί προϋπόθεση για την υπογραφή της Σύμβασης Χρηματοδότησης.

#### **8.1.1. Διαδικασία υπογραφής Σύμβασης Χρηματοδότησης**

Μετά την έγκριση για τη χρηματοδότηση του έργου, η ΔΑ/ΚΓ ενημερώνει επίσημα τον κύριο δικαιούχο σχετικά με το αποτέλεσμα της αξιολόγησης και τα επόμενα βήματα. Ο κύριος δικαιούχος σε συνεργασία με τους λοιπούς δικαιούχους (εταίρους) του έργου, πρέπει να προχωρήσει σε προσαρμογές στην Αίτηση Υποβολής, αν απαιτείται, και να προετοιμάσει όλα τα απαραίτητα έγγραφα που απαιτούνται από την πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υπογραφή της Σύμβασης Χρηματοδότησης.

Ειδικότερα, όσον αφορά το έντυπο Αίτησης Υποβολής, ο κύριος δικαιούχος πρέπει να:

- Συμμορφωθεί με τις υποδείξεις της αξιολόγησης ή τους όρους χρηματοδότησης όσον αφορά το φυσικό αντικείμενο, τα παραδοτέα, τον προϋπολογισμό (κατά περίπτωση), κ.λ.π.
- Ρυθμίσει το πλάνο εργασίας του έργου και το χρονοδιάγραμμα σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες, δεδομένου ότι σε σύγκριση με την αρχική Αίτηση Υποβολής του έργου μπορεί να απαιτούνται αλλαγές

Δεδομένου ότι η τελικώς εγκριθείσα Αίτηση Υποβολής θα είναι το έγγραφο αναφοράς για όλες τις μελλοντικές τροποποιήσεις του έργου (αν είναι απαραίτητο), θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση από τους εταίρους του έργου, προκειμένου να αποτελεί ένα αποτελεσματικό και ρεαλιστικό πλάνο εργασίας. Η τελική Αίτηση Υποβολής και τα συνοδευτικά έγγραφα θα πρέπει να συμφωνηθούν με την ΔΑ/ΚΓ πριν από την υπογραφή της Σύμβασης Χρηματοδότησης.

Η διαδικασία οριστικοποίησης της τελικής μορφής της Αίτησης Υποβολής και η συγκέντρωση όλων των συνοδευτικών εγγράφων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των δύο μηνών από την ημερομηνία έγκρισης του έργου. Η ΔΑ/ΚΓ διατηρεί το δικαίωμα να παρατείνει την περίοδο αυτή για εξαιρετικές αιτιολογημένες περιπτώσεις.

### **8.1.2. Ορισμός οροσίων εκκίνησης**

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το έργο θα έχει μια επιτυχημένη εκκίνηση, κατά τη διάρκεια οριστικοποίησης της Αίτησης Υποβολής, πριν από την υπογραφή της σύμβασης χρηματοδότησης, μαζί με τα άλλα επίσημα έγγραφα, ο κύριος δικαιούχος πρέπει να υποβάλει στη ΔΑ/ΚΓ ένα λεπτομερές χρονοδιάγραμμα για τους πρώτους 6-9 μήνες (περίπου το 1/3 της διάρκειας του έργου), προκειμένου να καθορίσει τα ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν για την περίοδο αυτή. Αυτό το χρονοδιάγραμμα θα εξετάζεται, εγκρίνεται και ελέγχεται κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου από την ΚΓ και τον αντίστοιχο υπεύθυνο έργου.

Στο τέλος της περιόδου εκκίνησης, ή νωρίτερα, εφόσον απαιτείται, ανάλογα με την πρόοδο, το έργο πρέπει να επανεξεταστεί με την ευθύνη του κύριου δικαιούχου, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον τα ορόσημα έχουν επιτευχθεί από όλους τους εταίρους. Τα αποτελέσματα της εν λόγω εσωτερικής επανεξέτασης θα πρέπει να υποβληθούν στην ΚΓ/ΔΑ προκειμένου να αποφασιστούν τυχόν διορθωτικές ενέργειες. Σε περίπτωση μεγάλων καθυστερήσεων και μη επίτευξης των οροσίων που ενδέχεται να ματαιώσουν το σκοπό του έργου, η ΚΓ/ΔΑ διατηρεί το δικαίωμα να προτείνει τη μείωση του φυσικού αντικείμενου ή / και τη μείωση του προϋπολογισμού, με την προϋπόθεση ότι το έργο παραμένει λειτουργικό.

### **8.2 Διάρκεια έργων**

Τα έργα θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζεται στην οικεία πρόσκληση. Τα έργα, η υλοποίηση των οποίων ξεκίνησε πριν την υπογραφή της Σύμβασης Χρηματοδότησης και, σε κάθε περίπτωση, μετά την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2014, δεν θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πριν να υποβάλει ο δικαιούχος στη διαχειριστική αρχή την αίτηση χρηματοδότησης.

### **8.3. Διαδικασίες υποβολής αναφοράς προόδου**

Ο κύριος δικαιούχος, κατά την έννοια του άρθρου άρθρο 13 παρ. 1 του κανονισμού 1299/2013, είναι υπεύθυνος για την υποβολή στην ΚΓ των αναφορών προόδου σχετικά με την υλοποίηση του έργου σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που αναφέρεται στην εγκεκριμένη Αίτηση Υποβολής όπως ισχύει.

Πριν τη συμπλήρωση μίας αναφοράς προόδου, ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) συλλέγει τα στοιχεία του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου που υλοποίησαν όλοι οι δικαιούχοι (εταίροι) του έργου, περιλαμβανομένου και του ιδίου, τα οποία συνοδεύονται από τις σχετικές επαληθεύσεις υπογραμμένες από τον αρμόδιο εξακριβωτή της αντίστοιχης χώρας. Οι επαληθευμένες δαπάνες όλων των δικαιούχων (εταίρων) επισυνάπτονται στις σχετικές Αναφορές Προόδου. Ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) χρησιμοποιεί τα ισχύοντα επίσημα έντυπα (Αναφορές Προόδου), τα οποία παρέχονται από τη ΔΑ/ΚΓ. Η ανταλλαγή των πληροφοριών μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) για τη συμπλήρωση των στοιχείων της Αναφοράς Προόδου γίνεται σύμφωνα με τους τρόπους που ορίζεται στο κανονισμό λειτουργίας του εταιρικού σχήματος.

Πιστοποιητικά επαληθευμένων δαπανών μπορούν επίσης να αποστέλλονται από τον κάθε δικαιούχο (εταίρο) στην ΚΓ με κοινοποίηση στον Κύριο Δικαιούχο (Επικεφαλής Εταίρο), σε κάθε περίπτωση με την έκδοσή τους, σε ηλεκτρονική (σαρωμένη) ή/και σε έντυπη μορφή και να συμπεριλαμβάνονται σε Αίτημα Πληρωμής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα πιστοποιητικά επαληθευμένων δαπανών τα οποία έχουν αποσταλεί από το δικαιούχο (εταίρο) στην ΚΓ δεν επανυποβάλλονται συνημμένα στην Αναφορά Προόδου που αποστέλλει ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) αλλά υπολογίζονται στους σχετικούς πίνακες της Αναφοράς Προόδου, όπως προβλέπεται από τις οδηγίες συμπλήρωσης της αναφοράς προόδου

Σε περίπτωση που οι δικαιούχοι (εταίροι) του Έργου καθυστερήσουν να υποβάλλουν στον Κύριο Δικαιούχο την πρόοδο του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, ο Κύριος Δικαιούχος οφείλει και στην περίπτωση αυτή να τηρεί τις προθεσμίες υποβολής. Νέα, επικαιροποιημένη αναφορά προόδου θα πρέπει να διαβιβαστεί στην Κοινή Γραμματεία όταν καταστούν διαθέσιμα τα στοιχεία που λείπουν. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι

δικαιούχοι (εταίροι) του έργου καθυστερήσουν να υποβάλλουν στον Κύριο Δικαιούχο πίνακα με τις επαληθευμένες δαπάνες τους, ο Κύριος Δικαιούχος τις συμπεριλαμβάνει στην επόμενη αναφορά προόδου.

Όλες οι εκθέσεις υποβάλλονται στην ελληνική γλώσσα.

Η Κοινή Γραμματεία παραλαμβάνει και επεξεργάζεται τις αναφορές προόδου καθώς και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Την τελική ευθύνη της συγκατάθεσης προς την Αρχή Πιστοποίησης, προκειμένου η τελευταία να προχωρήσει στην πληρωμή των υποβαλλόμενων από τον Κύριο Δικαιούχο αιτήσεων, την έχει η Διαχειριστική Αρχή.

Η Κοινή Γραμματεία, η Διαχειριστική Αρχή, η Αρχή Πιστοποίησης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούν, κάθε φορά, να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις αιτήσεις πληρωμών ή το ίδιο το έργο.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η καταβολή της συνεισφοράς του ΕΤΠΑ γίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τις κοινοτικές διατάξεις που αφορούν τις πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, ο ΕΕ υποβάλλει αναφορές προόδου στην ΚΓ **κάθε έξι μήνες** σύμφωνα με το ακόλουθο χρονοδιάγραμμα:

Περίοδοι υποβολής αναφοράς προόδου	Καταληκτικές ημερομηνίες για την υποβολή Αναφορών προόδου
Δεκέμβριος – Μάιος	20 Ιουνίου του αντίστοιχου έτους
Ιούνιος - Νοέμβριος	20 Δεκεμβρίου του αντίστοιχου έτους

Όπως φαίνεται στον ανωτέρω πίνακα, η καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή της Αναφοράς Προόδου είναι 20 ημέρες μετά το τέλος της Περιόδου Αναφοράς. Οι δικαιούχοι (εταίροι) οφείλουν να διαβιβάζουν τις δαπάνες τους προς επαλήθευση εγκαίρως. Οι δικαιούχοι (εταίροι) οφείλουν να διαβιβάζουν τα στοιχεία φυσικού και οικονομικού αντικείμενου στον Κύριο Δικαιούχο (Επικεφαλής Εταίρο) εντός 10 ημερών από τη λήξη της εκάστοτε περιόδου αναφοράς.

Σε περίπτωση καθυστερήσεων οι επαληθευμένες δαπάνες όλων των δικαιούχων (εταίρων) δεν θα συμπεριλαμβάνονται στην επόμενη αίτηση πληρωμής και, αντίστοιχα, η επιστροφή των χρημάτων θα καθυστερήσει.

Υπόδειγμα της Αναφοράς Προόδου και λεπτομερείς οδηγίες για την ορθή της συμπλήρωση παρέχονται στο παράρτημα V του παρόντος οδηγού

#### **8.4. Τελική Έκθεση και ολοκλήρωση του έργου**

Η Τελική Έκθεση του έργου θα πρέπει να υποβάλλεται στην ΚΓ / ΔΑ για έγκριση, δύο μήνες μετά την έκδοση όλων των πιστοποιητικών επαληθευμένων δαπανών. Σε κάθε περίπτωση, η Τελική Έκθεση πρέπει να υποβάλλεται το αργότερο εντός έξι μηνών από την επίσημη ημερομηνία λήξης του έργου.

Μετά την έκδοση όλων των πιστοποιητικών είναι πιθανόν να παρατηρηθούν αποκλίσεις από τους πίνακες του προϋπολογισμού του εντύπου της Αίτησης Υποβολής σε ισχύ (δηλαδή απόκλιση στον προϋπολογισμό των παραδοτέων ή απόκλιση από την «γραμμή του προϋπολογισμού», κλπ). Ο δικαιούχος (εταίρος) πρέπει να αιτιολογήσει τις αποκλίσεις αυτές στην Τελική Έκθεση πριν από την έγκριση από την ΚΓ / ΔΑ. Μετά την έγκριση, η τελική έκθεση θα αποτελεί την τελική τροποποίηση του έργου. Σε διαφορετική περίπτωση, τα ποσά που υπερβαίνουν τους εγκεκριμένους πίνακες του προϋπολογισμού της Αίτησης Υποβολής σε ισχύ θα θεωρούνται μη επιλέξιμα και θα πρέπει να ξεκινήσει μια διαδικασία διόρθωσης των πιστοποιητικών

Το Υπόδειγμα Τελικής Έκθεσης, όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τη συμπλήρωση του ως άνω υποδείγματος καθώς και για τις διαδικασίες ολοκλήρωσης του έργου περιλαμβάνονται στο παράρτημα VI του παρόντος Οδηγού (Εγχειρίδιο Ολοκλήρωσης Έργου)

#### **8.5 Πληρωμές / Ταμειακές ροές**

##### **ΕΤΠΑ**

Οι αιτήσεις πληρωμής για δαπάνες του έργου που έχουν πραγματοποιηθεί προκύπτουν από τα πιστοποιητικά επαληθευμένων δαπανών που έχει αποστείλει ο κάθε εταίρος έως την ημερομηνία πραγματοποίησης του αιτήματος. Η πληρωμή των επιλέξιμων δαπανών προετοιμασίας, θα πρέπει να περιλαμβάνεται στο πρώτο πιστοποιητικό επαληθευμένων δαπανών. Οι πληρωμές γίνονται με την επιφύλαξη του ελέγχου των πιστοποιητικών επαληθευμένων δαπανών από τη Διαχειριστική Αρχή/ΚΓ.

Για τη διευκόλυνση της παρακολούθησης της δημοσιονομικής διαχείρισης ο κάθε εταίρος του έργου πρέπει να τηρεί ένα άτοκο τραπεζικό λογαριασμό

για το σκοπό της υλοποίησης του έργου του. Εξαιρέσεις μπορούν να υπάρξουν αιτιολογημένα κατόπιν έγκρισης της ΚΓ.

Η Αρχή Πιστοποίησης μεταφέρει τη συνεισφορά του ΕΤΠΑ στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδεικνύει με έγγραφο του ο Κύριος Δικαιούχος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΥΠΑΣΥΔ και στη Κυπριακή νομοθεσία. Οι πληρωμές από την Αρχή Πιστοποίησης προς τον Κύριο Δικαιούχο καταβάλλονται σε ευρώ.

Στη συνέχεια, ο Κύριος Δικαιούχος διαβιβάζει το ποσό του ΕΤΠΑ στους λοιπούς δικαιούχους (εταίρους) του Έργου, εντός μηνός από την είσπραξή του.

Τα ποσά καταβάλλονται σύμφωνα με τη ροή των κεφαλαίων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σε περίπτωση που ένα έτος μετά την υπογραφή της σύμβασης χρηματοδότησης και εφόσον η συνολική επαληθευμένη δαπάνη στις εκθέσεις προόδου, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, είναι μικρότερη από το 20% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου, η Διαχειριστική Αρχή επιφυλάσσεται του δικαιώματος να εξετάσει το ενδεχόμενο μείωσης του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του έργου. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να υπάρξει άμεση επικοινωνία με τον Κύριο Δικαιούχο και τους λοιπούς δικαιούχους (εταίρους) του έργου.

Σε περίπτωση που υπάρξει αυτόματη αποδέσμευση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ετήσιας συνεισφοράς του ΕΤΠΑ (ως αναφέρεται στο Πρόγραμμα Συνεργασίας), σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013, η Διαχειριστική Αρχή επιφυλάσσεται του δικαιώματος να εξετάσει το ενδεχόμενο μείωσης του εγκεκριμένου προϋπολογισμού ΕΤΠΑ για το έργο όσον αφορά τις δαπάνες που δεν έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα.

Και στις δύο περιπτώσεις, η Επιτροπή Παρακολούθησης μπορεί, κατόπιν πρότασης της Διαχειριστικής Αρχής, να αποφασίσει τη μείωση του προϋπολογισμού του έργου. Εάν αποφασιστεί μείωση του προϋπολογισμού

του έργου, η Σύμβαση Χρηματοδότησης και τα αντίστοιχα παραρτήματα τροποποιούνται ανάλογα.

### Εθνική συμμετοχή

Για τους Έλληνες λοιπούς δικαιούχους (εταίρους) η χορήγηση της εθνικής συμμετοχής (15%) καθώς και της κοινοτικής χρηματοδότησης(85%) γίνεται σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στην ετήσια εγκύκλιο του ΠΔΕ και τα αναγραφόμενα στη Υπουργική Απόφαση «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία».

Για τους Κυπρίους Εταίρους, η εθνική συμμετοχή διαφοροποιείται ανά περίπτωση. Στην περίπτωση που ο Κύπριος εταίρος είναι **φορέας του δημοσίου**, η εθνική συμμετοχή καταβάλλεται από το Κράτος και αφού ληφθεί σχετική πρόνοια στον Προϋπολογισμό του φορέα. Στην περίπτωση που ο Κύπριος εταίρος είναι φορέας **τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμός δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικός οργανισμός**, η εθνική συμμετοχή καταβάλλεται από ιδίους πόρους.

Όλοι οι δικαιούχοι που συμμετέχουν στις πράξεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Συνεργασίας υποχρεούνται να τηρούν άτοκο τραπεζικό λογαριασμό για τους σκοπούς των πράξεων είτε αυτός αφορά τη διαχείριση της κοινοτικής συνδρομής είτε αφορά τη διαχείριση των πόρων του ΠΔΕ.

### **8.6. Τροποποιήσεις έργου**

#### **Εισαγωγή**

Κατά τη διάρκεια ζωής του έργου, μπορεί να προκύψουν ασήμαντες ή σημαντικές αλλαγές λόγω εσωτερικών ή εξωτερικών παραγόντων. Παρόλα αυτά, για να εξασφαλιστεί η επιτυχία κατά τη φάση υλοποίησης, οι δικαιούχοι (εταίροι) χρειάζεται να ακολουθούν ένα δομημένο σχήμα με ακριβές χρονοδιάγραμμα και σαφώς καθορισμένες ενέργειες και αποτελέσματα. Η έντυπη αίτηση περιγράφει αναλυτικά κάθε έργο και παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες όπως χρονοδιαγράμματα, χρηματοοικονομικά στοιχεία, προβλέψεις προϋπολογισμού κ.τ.λ. Η Αίτηση μαζί με τη Σύμβαση Χρηματοδότησης και τη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας εξασφαλίζουν τη βάση για την εκτέλεση του έργου. Η



Επιτροπή Επιλογής Πράξεων του Προγράμματος εγκρίνει τα έργα βάση των στοιχείων που παρέχονται στο φάκελο υποψηφιότητας, ο οποίος αποτελείται από την Αίτηση και τα επισυναπτόμενα έγγραφα (εφόσον ζητηθούν).

Κύριος σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να περιγράψει το εύρος, τις κατηγορίες και τα όργανα έγκρισης των τροποποιήσεων που τυχόν αιτείται το εταιρικό σχήμα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η έγκριση τροποποιήσεων ενός έργου δεν θα πρέπει να θεωρείται ως μια αυτόματη διαδικασία.

Ορισμός κατηγοριών τροποποιήσεων έργων

Υπάρχουν τέσσερα επίπεδα αλλαγών του έργου, ανάλογα με την επίδραση των αλλαγών στη δομή του έργου και το όργανο που θα εξετάζει σε κάθε χρονική στιγμή το οικείο αίτημα. Αυτά τα τέσσερα επίπεδα είναι τα εξής:

1. Προσαρμογές από τους δικαιούχους με ενημέρωση της ΚΓ/ΔΑ
2. Προσαρμογές με τη συγκατάθεση της Κοινής Γραμματείας
3. Τροποποιήσεις που εξετάζονται από τη Διαχειριστική Αρχή
4. Τροποποιήσεις που εξετάζονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης

Σε όλες, (πλην του επιπέδου 1) περιπτώσεις ο κύριος δικαιούχος πρέπει να υποβάλει στην ΚΓ (σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 8 της Σύμβασης Χρηματοδότησης) τυχόν αιτήματα για τροποποίηση του έργου. Σύμφωνα με τις προτεινόμενες αλλαγές ο υπεύθυνος χειριστής της ΚΓ θα τηρήσει τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί.

Η αίτηση για τροποποίηση πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη και ο Κύριος Δικαιούχος πρέπει να εξασφαλίσει τη συναίνεση των εταίρων για την υποβολή του. (στη περίπτωση του πρώτου επιπέδου απαιτείται μόνο η γνωστοποίηση προς τους υπόλοιπους δικαιούχους).

**Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τυχόν εκπτώσεις επί των συμβάσεων δεν υπόκεινται σε τροποποιήσεις και οποιεσδήποτε αντίστοιχες εξοικονομήσεις θα πρέπει να επιστρέφονται στο Πρόγραμμα. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και σε περίπτωση ανωτέρας βίας, οι εκπτώσεις αυτές μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν ή / και να διατεθούν εκ νέου στο έργο μέσω τροποποίησης η οποία εγκρίνεται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.**

Οι προδιαγραφές του κάθε επιπέδου, μαζί με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί είναι η περιγραφόμενη στις ακόλουθες παραγράφους.

### **8.6.1. Προσαρμογές από τους φορείς με την ενημέρωση της Κοινής Γραμματείας/ΕΥΔ**

Οι Δικαιούχοι στη διάρκεια του έργου μπορούν να προχωρούν σε αναπροσαρμογές των προϋπολογισμών μεταξύ παραδοτέων ή/και κατηγοριών δαπάνης έως 10% σε σχέση με την αρχική αίτηση υποβολής. Οι αναπροσαρμογές αυτές θα γνωστοποιούνται στον Κύριο Δικαιούχο, ο οποίος θα έχει την υποχρέωση να τις αποστέλλει στην ΚΓ/ΔΑ πριν αυτές επαληθευτούν και σε κάθε περίπτωση στην επόμενη αναφορά προόδου.

Η ΚΓ/ΔΑ διατηρεί το δικαίωμα να μην αποδεχτεί τις ως άνω αναπροσαρμογές, στην περίπτωση κατά την οποία α) αφορούν τροποποίηση φυσικού αντικείμενου β) το ποσοστό των αναπροσαρμογών ξεπερνά το ως άνω 10%. Ο φάκελος του αιτήματος επαλήθευσης των δαπανών θα περιλαμβάνει ηλεκτρονικό μήνυμα μη αντίρρησης της ΚΓ/ΔΑ. Οι ως άνω αναπροσαρμογές δεν απαιτείται να ενσωματώνονται άμεσα σε τροποποιημένη αίτηση υποβολής αλλά θα πρέπει οπωσδήποτε να ενσωματώνονται στο πρώτο αίτημα τροποποίησης στο οποίο εμπίπτει στο επίπεδο αλλαγών 3 (Τροποποιήσεις που εγκρίνονται από τη Διαχειριστική Αρχή)

Τέλος, για τις ως άνω προσαρμογές δεν απαιτείται η τροποποίηση της Σύμβασης Χρηματοδότησης και τη Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας.

### **8.6.2. Προσαρμογές με την έγκριση της Κοινής Γραμματείας**

Η Κοινή Γραμματεία μπορεί να εγκρίνει συγκεκριμένα αιτήματα που δεν ενσωματώνονται άμεσα και δεν θεωρούνται ως τροποποιήσεις έργου. Οι εγκρίσεις της ΚΓ ενσωματώνονται στην Αίτηση Υποβολής με την επόμενη επίσημη τροποποίηση η οποία υποβάλλεται προς έγκριση από τη Διαχειριστική Αρχή.

Τα θέματα τα οποία η ΚΓ μπορεί να εξετάζει είναι τα ακόλουθα:

- Διοικητικές πληροφορίες στο έντυπο της Αίτησης, όπως αλλαγές των στοιχείων επικοινωνίας, διευθύνσεις και άλλα στοιχεία ήσσονος σημασίας.
- Αλλαγή των τραπεζικών λογαριασμών
- Προσαρμογή των ημερομηνιών έναρξης και λήξης των δράσεων και των παραδοτέων, χωρίς να επηρεάζεται η ημερομηνία λήξης του έργου.

Για τις ως άνω περιπτώσεις πρέπει να υποβάλλεται προς την ΚΓ, αιτιολογημένο αίτημα τροποποίησης, σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή.

Η ΚΓ απαντά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον ΕΕ, με παράλληλη κοινοποίηση προς τη ΔΑ, σχετικά με την απόφαση της για τις προτεινόμενες αλλαγές.

Προκειμένου να αποφευχθεί η γραφειοκρατία και οι πολλές εκδόσεις των Αιτήσεων Υποβολής για μικρές αλλαγές, (π.χ. διοικητικές πληροφορίες) η ΚΓ μπορεί να παρέχει τη συγκατάθεσή της για τις ως άνω τροποποιήσεις, χωρίς να απαιτείται η τροποποίηση της Αίτησης Υποβολής

Οι αλλαγές αυτές θα πρέπει να ενσωματωθούν στην Αίτηση Υποβολής όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο από τον αρμόδιο χειριστή, ή με την επόμενη τροποποίηση που εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Διαχειριστικής Αρχής ή της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Όσον αφορά τους τραπεζικούς λογαριασμούς, η ΔΑ/ΚΓ διατηρεί το δικαίωμα να εγείρει αντίρρηση για την επιλογή του είδους του λογαριασμού που διατηρεί ο δικαιούχος. Η αλλαγή τραπεζικού λογαριασμού πρέπει να μνημονεύεται στις αναφορές προόδου.

### **8.6.3 Τροποποιήσεις με την έγκριση της Διαχειριστικής Αρχής**

- Ανακατανομή μεταξύ των αντίστοιχων κατηγοριών του προϋπολογισμού ή μεταξύ των δράσεων για ποσά μέχρι το 20% του συνολικού προϋπολογισμού. Το ποσοστό των αιτούμενων ποσών ανακατανομής θα υπολογίζεται επί της αρχικής Αίτησης Υποβολής, όπως εγκρίθηκε με την υπογραφή της Σύμβασης Χρηματοδότησης

- Παράταση της ημερομηνίας λήξης του έργου, εάν αυτό δεν επηρεάζει την επίτευξη του στόχου που θέτει ο κανόνας  $n + 3/n+2$ ,

- Ανακατανομή πόρων μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) από το ίδιο κράτος μέλος, με τον ίδιο συντελεστή συνεισφοράς ΕΤΠΑ, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μεταβολή ίση προς ή μικρότερη του 10% του προϋπολογισμού του έργου (ΕΤΠΑ + εθνική συμμετοχή). Ανακατανομή των πόρων μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) μπορεί να γίνει αποδεκτή μόνο εάν δεν συνεπάγεται αύξηση στη συνεισφορά του ΕΤΠΑ του έργου.

Η διαδικασία για την έγκριση των ανωτέρω περιπτώσεων τροποποιήσεων έργου είναι ως εξής:

Μετά την έγκριση της αίτησης τροποποίησης από την Ομάδα Διαχείρισης Έργου, ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) υποβάλλει αίτηση στην ΚΓ που τη διαβιβάζει σύμφωνα με τον εσωτερικό της κανονισμό στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος. Η Διαχειριστική Αρχή αποφασίζει για την έγκριση του αιτήματος, λαμβάνοντας υπόψιν πληροφορίες που παρέχονται από την Κοινή Γραμματεία.

Το όποιο σχετικό αίτημα πρέπει να αποσταλεί στην ΚΓ το αργότερο 40 ημέρες πριν την ημερομηνία κατά την οποία ζητείται να τεθεί σε εφαρμογή η προτεινόμενη τροποποίηση.

#### **8.6.4 Τροποποιήσεις με την έγκριση της Επιτροπής Παρακολούθησης**

- Ανακατανομή μεταξύ των αντίστοιχων κατηγοριών του προϋπολογισμού για ποσά μεγαλύτερα του 20% του συνολικού προϋπολογισμού. Ανακατανομές προϋπολογισμού μεταξύ κατηγοριών δαπάνης άνω του 20% του συνολικού προϋπολογισμού πραγματοποιούνται μόνον εάν η ζητούμενη αλλαγή δεν μεταβάλλει τις ελάχιστες απαιτήσεις, την προγραμματισμένη ενέργεια, τις εκροές και τα αποτελέσματα και δεν θέτει σε κίνδυνο τη γενική αρχή του έργου, ήτοι την αρχή της συνεργασίας. Εκτός των ανωτέρω, είναι σημαντικό το έργο να τηρεί σταθερές τις κατηγορίες οι οποίες έχουν κρίσιμη σημασία για την υλοποίηση του έργου και τη συνεργασία των εταίρων.
- Ανακατανομή πόρων μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) από το ίδιο κράτος μέλος, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μεταβολή μεγαλύτερη από το 10% του προϋπολογισμού του έργου (ΕΤΠΑ + Εθνική Συμμετοχή). Ανακατανομή των πόρων μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) μπορεί να γίνει αποδεκτή μόνο εάν δεν συνεπάγεται αύξηση στη συνεισφορά του ΕΤΠΑ του έργου.
- Αλλαγές στη φύση του έργου και ιδίως στους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Κατ' αρχήν, δεν επιτρέπεται να γίνουν μεταβολές στο περιεχόμενο του έργου, ιδίως στους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η τροποποίηση της εγκεκριμένης δομής του έργου ίσως είναι αναγκαία. Οι αλλαγές αυτές πρέπει να αιτιολογούνται και να περιγράφονται επαρκώς αμέσως μόλις εκδηλωθούν.

- Τροποποίηση στη σύνθεση του εταιρικού σχήματος. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις που απορρέουν από την αδυναμία ενός δικαιούχου (εταίρου) να ανταποκριθεί στις ευθύνες για την υλοποίηση των δράσεων του έργου μπορεί να εγκριθεί τροποποίηση της σύνθεσης της εταιρικής σχέσης. Προκειμένου να αντικατασταθεί ένας δικαιούχος (εταίρος) από το ήδη συσταθέν εταιρικό σχήμα ή να προστεθεί ένας νέος, σημαντική προϋπόθεση είναι η συμφωνία όλων των υπόλοιπων δικαιούχων (εταίρων). Ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) του έργου θα πρέπει να ενημερώσει την ΚΓ υποβάλλοντας αίτημα για τροποποίηση της εταιρικής σχέσης, δεόντως αιτιολογημένο ως προς την ανάγκη αντικατάστασης του εν λόγω δικαιούχου (εταίρου) ή της εισόδου του νέου. Επιπλέον, ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) πρέπει να υποβάλει γραπτώς τη σύμφωνη γνώμη των λοιπών δικαιούχων (εταίρων) για την προτεινόμενη αντικατάσταση του απερχόμενου δικαιούχου (εταίρου) ή την προσχώρηση επιπλέον δικαιούχου (εταίρου). Ο νέος προτεινόμενος δικαιούχος (εταίρος) θα πρέπει να φέρει τουλάχιστον την ίδια εμπειρία και κατά προτίμηση στον ίδιο τομέα με τον αποχωρούντα, αποδεικνύοντας την ικανότητά του για την υλοποίηση των δράσεων που του ανατίθενται, χωρίς να αλλοιώνεται η φύση τους, ή να επηρεάζονται τα οικεία παραδοτέα και τα αποτελέσματα, που περιλαμβάνονται στην εγκεκριμένη Αίτηση Υποβολής.

Η ΚΓ θα αξιολογήσει τον νέο προτεινόμενο δικαιούχο (εταίρο), λαμβάνοντας υπόψη την εκτέλεση του έργου και τα κριτήρια αξιολόγησης που καθορίζονται στο Εγχειρίδιο Υλοποίησης του Έργου. Ως εκ τούτου, πρέπει να υποβληθούν όλα τα απαραίτητα έγγραφα που προβλέπονται για κάθε δικαιούχο (εταίρο) από την πρόσκληση. Η τελική απόφαση θα ληφθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης. Ο αποχωρήσας δικαιούχος (εταίρος) θα πρέπει να επιστρέψει στον Κύριο Δικαιούχο (Επικεφαλής Εταίρο) ή στον τραπεζικό λογαριασμό της ΚΓ τυχόν κεφάλαια που έλαβε

- Τροποποιήσεις του προϋπολογισμού αποφασίζονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης βάσει της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Προγράμματος.

- Ανακατανομή πόρων μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) από διαφορετικό κράτος μέλος: Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, μπορεί να εγκριθεί η ανακατανομή των δραστηριοτήτων και των αντίστοιχων κεφαλαίων

μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων), ακόμη και από άλλο κράτος μέλος. Μια τέτοια μεταβίβαση των δραστηριοτήτων και του οικείου προϋπολογισμού είναι δυνατή μόνο στο πλαίσιο του ήδη εγκεκριμένου προϋπολογισμού του έργου. Ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) θα πρέπει να υποβάλει επίσημο αίτημα για τροποποίηση στην ΚΓ παρέχοντας μια ολοκληρωμένη αιτιολόγηση για την αναγκαιότητα της εν λόγω μεταβίβασης δραστηριότητας μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων), συνοδευόμενο από υπογεγραμμένη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας. Οι προτεινόμενες αλλαγές στην υλοποίηση του έργου δεν πρέπει να επηρεάζουν τη φύση του έργου, τα παραδοτέα και τα αποτελέσματα όπως έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος. Η ΚΓ θα αξιολογήσει την πρόταση, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παραμέτρους του έργου και θα το υποβάλει στην Διαχειριστική Αρχή. Σε περίπτωση επίτευξης συμφωνίας, η αίτηση θα πρέπει να υποβληθεί προς έγκριση στην Επιτροπή Παρακολούθησης. Ο δικαιούχος (εταίρος) του οποίου οι δραστηριότητες / προϋπολογισμός μειώνονται, πρέπει να επιστρέψει την αντίστοιχη εθνική συγχρηματοδότηση. Ανακατανομή των πόρων μεταξύ των δικαιούχων (εταίρων) είναι αποδεκτή μόνο όταν δεν υπάρχει αύξηση στη συνεισφορά του ΕΤΠΑ.

- Προσθήκη νέων δραστηριοτήτων που οδηγούν στην αύξηση του προϋπολογισμού του έργου: Σε περίπτωση που σε ένα έργο υπό εκτέλεση απαιτείται η ανάληψη πρόσθετων δραστηριοτήτων που θα προσδώσουν προστιθέμενη αξία στο έργο, αλλά θα οδηγήσουν στην αύξηση του προϋπολογισμού του έργου, η ΔΑ / ΚΓ αφού πρώτα επανεξετάσει αυτές τις προσθήκες των νέων δραστηριοτήτων / παραδοτέων τις υποβάλλει στην Επιτροπή Παρακολούθησης. Η αύξηση του προϋπολογισμού μπορεί να είναι αποδεκτή μόνο αν αυτές οι νέες δραστηριότητες / παραδοτέα στοχεύουν στην ενίσχυση της επιτυχούς εφαρμογής του συνόλου του προγράμματος, των αναμενόμενων στόχων του και στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του.

Η διαδικασία για την έγκριση των ανωτέρω περιπτώσεων τροποποιήσεων έργου είναι ως εξής:

Μετά την έγκριση της πρότασης τροποποίησης από την Ομάδα Διαχείρισης Έργου, ο Κύριος Δικαιούχος (Επικεφαλής Εταίρος) υποβάλλει αίτηση στην ΚΓ που ελέγχει και προ-αξιολογεί την πρόταση σε περιπτώσεις αναγκαίων

προσαρμογών. Στη συνέχεια, το αίτημα προωθείται, σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες των διαδικασιών στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος. Η Διαχειριστική Αρχή, λαμβάνοντας υπό όψιν της πληροφορίες που παρέχονται από την Κοινή Γραμματεία, παρουσιάζει την πρότασή της στην Επιτροπή Παρακολούθησης που αποφασίζει για την έγκριση του αιτήματος.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για όλες τις αλλαγές που απαιτούν έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης, αυτές πρέπει να προ-αξιολογούνται από την ΚΓ/ ΔΑ. Οι προτάσεις τροποποίησης που θα υποβληθούν για έγκριση στην Επιτροπή Παρακολούθησης θα συνοδεύονται από την αντίστοιχη πρόταση και τις θέσεις της ΚΓ/ΔΑ .

Το όποιο σχετικό αίτημα πρέπει να αποσταλεί στην ΚΓ το αργότερο 60 ημέρες πριν την ημερομηνία κατά την οποία ζητείται να τεθεί σε εφαρμογή η προτεινόμενη τροποποίηση.

#### **8.6.5 Τροποποιήσεις που απαιτούν Τροποποίηση της Σύμβασης Χρηματοδότησης και της Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας**

Η Σύμβαση Χρηματοδότησης και η Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας τροποποιούνται μόνο όταν τροποποιούνται συγκεκριμένα άρθρα της Σύμβασης. Ενδεικτικά, οι περιπτώσεις αυτές είναι οι εξής:

- Το άρθρο που αφορά τη σύνθεση της εταιρικής σχέσης
- Το άρθρο σχετικά με τον προϋπολογισμό ενός δικαιούχου (εταίρου), εφόσον αυτός κατόπιν τροποποιήσεων αυξάνεται ή μειώνεται.

Για τις εσωτερικές τροποποιήσεις του προϋπολογισμού δεν απαιτείται καμία τροποποίηση των ως άνω εγγράφων, εφόσον δεν τροποποιείται κανένα από τα άρθρα τους.

Επιπλέον, σε περίπτωση που τροποποιείται η Αίτηση Υποβολής, δεν απαιτείται τροποποίηση της Σύμβασης Χρηματοδότησης, εάν δεν υπάρχει τροποποίηση οποιουδήποτε από τα άρθρα της Σύμβασης.

Τέλος, δεν απαιτείται τροποποίηση της Σύμβασης Χρηματοδότησης και της Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας κατά το κλείσιμο του έργου Σε κάθε περίπτωση, η εγκεκριμένη αίτηση υποβολής του έργου, όπως αυτή τροποποιείται και ισχύει, τηρουμένων όλων των προαναφερθεισών διαδικασιών, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Σύμβασης Χρηματοδότησης.

## **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ**

- I. Αίτηση Υποβολής: Υπόδειγμα και Οδηγίες Συμπλήρωσής της
- II Κριτήρια επιλογής έργων
- III Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας
- IV. Σύμβαση Χρηματοδότησης
- V. Αναφορά Προόδου: Υπόδειγμα και Οδηγίες Συμπλήρωσής της
- VI. Εγχειρίδιο Ολοκλήρωσης Έργου
- VII. Εγχειρίδιο Οδηγιών Επαληθεύσεων του Προγράμματος (για έλληνες και κύπριους δικαιούχους)